

BACHELORPROEF

Kleuters als expert: 'Mantle of the Expert' in het kleuteronderwijs

Educatieve Bachelor in Kleuteronderwijs

Academiejaar   2022-2023

Zittijd/ examenkans   1ste

Promotor   Mevr. Tamar Engels

Student   Priscilla Bellecoste

BACHELORPROEF

Kleuters als expert: 'Mantle of the Expert' in het kleuteronderwijs

Educatieve Bachelor in Kleuteronderwijs

Academiejaar 2022-2023

Zittijd/ examenkans 1ste

Promotor Mevr. Tamar Engels

Student Priscilla Bellecoste

---

1 WOORD VOORAF

‘Mantle of the expert’ is een methode in het onderwijs om nieuwe informatie op te slaan via dramatisch-spel, ‘spelend leren’.

Mijn doelgroep is het kleuteronderwijs en mijn onderzoek zal gericht zijn op het toepassen van ‘Mantle of the Expert’ in de kleuterklas.

Uiteraard kreeg ik de hulp van enkele belangrijke mensen, zonder wie het me niet was gelukt om tot dit resultaat te komen.

Ik wil graag volgende mensen speciaal bedanken: mijn promotor mevrouw Tamar Engels.

Mijn kritische vriend mevrouw Els Cordewiner die me met open armen heeft ontvangen in haar klaspraktijk.

Mijn leerkracht ‘Woord’ mevrouw Karin Bral die me in moeilijke tijden bijstond en meneer Bob Selderslaghs schrijver, onderzoeker en expert voor het uitgebreid interview en raad bij het onderzoek. Basisschool De Boomhut waar ik mijn praktijkonderdeel kon uittesten.

Katrien Brill en Ilse Blomme om mij te laten experimenteren met mijn onderzoek in hun klaspraktijk.

Uiteraard wil ik ook mijn gezin bedanken. Zonder hun luisterend oor, geduld en steun was er geen eindresultaat.

2 INHOUDSTABEL

1	Woord vooraf	4
3	Samenvatting.....	8
3.1	Kleuters als expert: 'Mantle of the Expert' in het kleuteronderwijs.....	8
3.1.1	Doelgroep:	8
3.1.2	Abstract:	9
3.1.3	Situering:	10
4	Inleiding.....	11
4.1	De probleemstelling:	14
4.2	Methodologie.....	15
4.2.1	Plan van aanpak.....	15
4.3	Vragenlijst interviews.	16
5	Literatuuronderzoek.....	18
5.1	Wat is 'Mantle of the Expert'?	18
5.1.1	Wat zijn conventies?	19
5.1.2	Voorbeelden van een 'Mantle of the Expert'	19
5.1.3	De twee werelden van 'Mantle of the Expert'	21
5.1.4	De drieëndertig conventies	21
5.1.5	Gecategoriseerde conventies door Bob Selderslaghs	22
5.1.6	De echte en imaginaire wereld ontmoeten elkaar.....	23
5.1.7	De overgang tussen fictie en werkelijkheid.....	24
5.2	Wat is de meerwaarde van 'Mantle of the Expert' in het onderwijs?	25
5.2.1	Drama als leermiddel	25
5.2.2	Het belang van drama in het onderwijs	26
5.2.3	De 'Taxonomie van Bloom' inzetten om leerwinst te bepalen	28
5.2.4	De 21-eeuwse vaardigheden en 'Mantle of the Expert'	29
5.2.5	De rol van de leerkracht binnen 'Mantle of the Expert'	30
5.2.6	De drie psychologische basisbehoeftes.....	30
5.3	Waar hebben leerkrachten nood aan wanneer ze 'Mantle of the Expert' willen gaan toepassen in de klas?	31
6	Bevraging werkveld	31
6.1	Welke stappen moet ik doen om 'Mantle of the Expert' te gaan toepassen in de kleuterklas?	31
6.1.1	Vertelschort	32

6.1.2	Vertelpantomime	32
6.1.3	Mantle of the Expert	32
6.1.4	Het opstellen van een leerlijn.....	33
6.1.5	Een workshop ‘Mantle of the Expert’ voor kleuterleerkrachten	33
6.1.6	Resultaten enquête na het geven van een workshop ‘Mantle of the Expert’: Bevraging van de kleuterleerkrachten	34
6.2	Kan je een eenvoudige versie van ‘Mantle of the Expert’ distilleren?.....	37
6.2.1	Observaties ‘Mantle of the Expert’ bij Els Cordewiner	37
7	Onderbouwing.....	39
7.1	Mijn visie	39
7.1.1	Beperkte conventies door mezelf geselecteerd om bij kleuters toe te passen	42
7.1.2	Leerkrachten een nieuwe methodiek leren kennen	46
8	Praktijk.....	47
8.1.1	Eerste onderzoek: Project ‘De Ruimte’	48
8.1.2	Een klastool als middel om de stap voor leerkrachten kleiner te maken naar ‘Mantle of the Expert’	51
8.1.3	Stappenplan als hulpmiddel bij het maken van een ‘Mantle of the Expert’	51
8.1.4	De ‘Taxonomie van Bloom’: Om de verdiepende leerwinst van de kleuter te achterhalen bij het inzetten van ‘Mantle of the Expert’	52
8.1.5	Tweede onderzoek een bestaand verhaal omzetten in een ‘Mantle of the Expert’: Het land van de grote woordfabriek	53
8.1.6	Derde onderzoek: Project ‘Sport’	55
8.1.7	Een mini-‘Mantle of the Expert’ als introductie	55
8.1.8	Foto’s tijdens de praktijk ‘Mantle of the Expert’	62
9	Resultaat en conclusie.....	71
10	Afkortingenlijst	75
11	Lijst met figuren.....	75
12	Literatuurlijst	77
13	Bijlagen	79
13.1.1	Algemene ontwikkelingsdoelen voor kleuters bij het inzetten Mantle of the Expert ..	79
13.1.2	Stappenplan voor het maken van een ‘Mantle of the Expert’ voor kleuters.....	80
13.1.3	Stappenplan aan de hand van de Taxonomie van Bloom	81
13.1.4	Didactische lesfiche: Het land van de grote woordfabriek	82
13.1.5	Bijlage: Het land van de grote woordfabriek.....	84
13.1.6	Didactische lesfiche: De ruimtemissie.....	88
13.1.7	Bijlage: ‘Mantle’, De ruimtemissie	90

13.1.8	Didactische lesfiche : Sport	95
13.1.9	Bijlage: 'Mantle': Sport.....	97
13.1.10	Didactische lesfiche: Ridders, aanzet voor het zelf maken van een 'Mantle of the Expert'	101
13.1.11	Didactische lesfiche: Dinosaurussen, aanzet voor het zelf maken van een Mantle of the Expert	103

3 SAMENVATTING

Student : Bellecoste Priscilla

Privé email adres student: pris.bellecoste@gmail.com

Opleiding: Howest lerarenopleiding Brugge

Educatieve Bachelor Kleuteronderwijs

Promotor: Engels Tamar

3.1 KLEUTERS ALS EXPERT: 'MANTLE OF THE EXPERT' IN HET KLEUTERONDERWIJS

3.1.1 Doelgroep:

Mijn praktijkontwerp is bedoeld voor kleuterleerkrachten die 'Mantle of the Expert' nog niet kennen en voor de kleuterleerkrachten die dat kleine duwtje in de rug nodig hebben om het in hun klaspraktijk toe te passen.

3.1.2 Abstract:

Leren moet leuk en interessant zijn. Wanneer een kind op een ervarende en explorerende manier tot intrinsieke motivatie kan komen, dan moet dit op de kaart worden gezet.

'Mantle of the Expert' is een methode en didactisch leermiddel.

Binnen een fictieve context, door middel van beleving worden kennis en leerstof makkelijker opgenomen. Het wordt weinig toegepast in België, maar is al decennia gekend in Groot-Brittannië.

Drama wordt ingezet als leermiddel en men gaat als volgt te werk: Er is een fictieve en een echte wereld. In de fictieve wereld is er een klant met een probleem. De kinderen zijn een groep experts en er is een commissie (opdracht). Binnen de fictie zijn de kinderen de experts. De klant, veelal de leerkracht, zet de experts via drama aan tot onderzoek. Er kan 'in en uit' het verhaal worden gestapt. Vaardigheden die nodig zijn in de fictie worden door de leerkracht aangeleerd in de echte wereld. De kinderen worden experts binnen een onderwerp. Zo zorgt deze manier van werken voor een hoger leerresultaat.

De onderzoeksvraag luidt: "Op welke manier kan 'Mantle of the Expert' geïntegreerd worden in het kleuteronderwijs?"

Om een beter idee te krijgen van wat 'Mantle of the Expert' is en wat voor meerwaarde dit didactisch middel te bieden heeft, worden zes deelvragen gesteld. Hiervoor werd een literatuurstudie gedaan. Interviews werden afgenomen van een expert en een leerkracht in het eerste leerjaar die de methode reeds jaren toepast. Aan de hand van het praktijkonderzoek wordt een antwoord gegeven op wat kleuterleerkrachten nodig hebben om 'Mantle of the Expert' te gaan toepassen in hun klaspraktijk. Het geven van een workshop en ontwikkelen van een kant-en-klare gebruiksaanwijzing werden hiervan het eindresultaat.

Contactgegevens student: Priscilla Bellecoste

Gsm/ telefoonnummer: 0032-472-729118

E-mail: pris.bellecoste@gmail.com

3.1.3 Situering:

'Mantle of the Expert' is een werkvorm die drama als leermiddel gebruikt. Toch is het zo dat ook meerdere leergebieden binnen deze methodiek aan bod kunnen komen. Dit hangt af van de leerkracht die het didactisch middel vorm geeft.

'Mantle of the Expert' is een methode en didactische werkvorm, drama is het middel.

Tot op heden wordt Mantle of the Expert beperkt toegepast in het Vlaanderen.

Onderzoek werd uitgevoerd door verschillende leerkrachten, zoals Dorothy Heathcote, Gavin Bolton, Luke Abbott, Tim Taylor, Viv Aitken en Bob Selderslaghs. Deze manier van werken blijkt de intrinsieke motivatie van kinderen aan te wakkeren. In een fictieve context die door de leerkracht wordt gecreëerd en door middel van beleving worden de kennis en leerstof ook makkelijker opgenomen. Dit onderzoek zal nagaan op welke manier dit didactisch leermiddel kan geïntegreerd worden in het kleuteronderwijs.

Dramadocente Dorothy Heathcote ervaarde dat ze dit didactisch middel toepaste tijdens haar lessen, na enkele jaren gaf ze de methode de naam 'Mantle of the Expert'. Ze merkte op dat dit didactisch middel zorgde voor een grotere leerwinst bij haar leerlingen. Het is al eerder bewezen dat interesse zorgt voor meer leerwinst. Als deze methode verschillende leergebieden kan integreren in één didactisch middel en dit zorgt voor meer leerwinst; dan is het nodig dat 'Mantle of the Expert' op de kaart wordt gezet bij leerkrachten.

4 INLEIDING

Vorig academiejaar hadden wij de examenopdracht 'Teacher-in-role', waar je als leerkracht een actieve rol speelt in een drama-activiteit. 'Teacher-in-role' is een onderdeel dat terugkomt in 'Mantle of the Expert'.

Bij 'Teacher-in-role' is er geen script. De leerkracht kan enkele scenario's uitschrijven; maar heel veel input komt van de leerlingen. Na tweemaal een 'Teacher-in-role' gespeeld te hebben, met verschillende groepen en eenzelfde onderwerp, ondervond ik dat een spel er heel anders kan uitzien. De leerkracht heeft een dubbele rol, hij/zij vertelt het verhaal en is een personage. Attributen kunnen wel of niet worden gebruikt. Als leerkracht is het eenvoudiger om duidelijk verschil aan te tonen in de personages die je vertolkt door bv: een hoed, of een mantel te gebruiken.

De leerlingen kunnen ervoor kiezen om 'het podium/de klas' aan te kleden of om hun verbeelding te gebruiken.

Het enthousiasme van de leerkracht zorgt ervoor dat de kinderen betrokken raken in de drama-activiteit en zet de kinderen zo aan tot spel.

De leerkracht stapte samen met de leerlingen 'in en uit' het verhaal en neemt de leerlingen mee op missie.

Ik ervaarde dat ik weken na de dramas van 'Teacher-in-role' me nog steeds elk detail voor de geest kon halen. Deze aanpak wekte mijn interesse, het was voor mij iets wat ik verder wilde gaan onderzoeken.

Na enig onderzoek kwam ik uit bij 'Mantle of the Expert', een methode die drama als leermiddel gebruikt.

Dramadocente Dorothy Heathcote is gestart met deze methode.

(In de methode heb je een klant met een probleem, een commissie en een team experts.)

De verhaallijn wordt samengesteld door de leerkracht, deze kan over zo wat alles gaan.

Omdat een 'Mantle of the Expert' door de leerkracht wordt gemaakt kunnen verschillende leergebieden geïntegreerd worden.

Tot nu toe wordt 'Mantle of the Expert' nog maar kleinschalig toegepast in Vlaanderen.

Omdat ik zelf meer nodig heb dan enkel een cursus om tot leerwinst te komen, vond ik deze aanpak heel interessant.

Drama gebruiken om kinderen tot leren brengen en hen laten exploreren om tot intrinsieke motivatie te komen.

Het was snel duidelijk dat er maar heel weinig online over deze methodiek te vinden is. Ik vond enkel

een Belgische, Nieuw-Zeelandse en Engelse website en een postgraduaat opleiding aan de Hogeschool Antwerpen.

Het postgraduaat staat onder leiding van Bob Selderslaghs. Hij is dramadocent, acteur, regisseur en schrijver van de enige twee Nederlandstalige boeken over 'Mantle of the Expert'.

In een bacheloronderzoek gebeurt veel opzoekingswerk en het literatuuronderzoek is belangrijk; maar hoe pak je dat aan als er zo weinig over te vinden is.

Ik vond het ook vreemd dat een methodiek die blijkt te werken niet meer naambekendheid heeft. Ook zijn er weinig leerkrachten in Vlaanderen die de methodiek gebruiken.

Tegelijk stelde ik me de vraag hoe je zo iets kon aanpakken in de kleuterklas. Nog voor ik mijn onderwerp koos of toegezegd had gekregen, las ik er een eerste praktisch boek over. Telkens wanneer ik 'Mantle of the Expert' ter sprake bracht, voelde ik het enthousiasme naar boven komen. Ik bekeek filmpjes van hoe Dorothy Heathcote met deze methodiek aan de slag ging.

Daarna las ik een tweede boek: 'Mantle of the Expert', Drama als leermiddel in het lager onderwijs.

Het boek werd geschreven door Bob Selderslaghs en Tim Taylor.

Het ervaren en exploreren is wat kinderen dingen doet bijblijven; hun interesse en enthousiasme voor een onderwerp wordt hierdoor aangewakkerd. Wellicht dat mijn enthousiasme voor 'Mantle of the Expert' komt door mijn voorliefde voor ervaringsgericht onderwijs. Het valt me op dat zowel in mijn klasomgeving als op sociale media veel beginnende leerkrachten grijpen naar kant-en-klare thema's en activiteiten. Daarom lijkt het me opportuun om door middel van een kant-en-klare lesmap leerkrachten te bereiken en aan te zetten tot het uitproberen van dit didactisch middel.

Hierin zal staan wat dat is en hoe het werkt aan de hand van een literatuuronderzoek. Door het afnemen van interviews zal ik aantonen wat de meerwaarde kan zijn van 'Mantle of the Expert' in het onderwijs.

Ik onderzoek of een eenvoudige versie van 'Mantle of the Expert' kan worden uitgewerkt voor het kleuteronderwijs en hoe leerkrachten deze methodiek kunnen leren kennen.

Uiteraard zal ik op zoek gaan naar welke stappen ik moet zetten om 'Mantle of the Expert' te gaan toepassen in de kleuterklas.

Aan de hand van een prepraktijkonderzoek bekijk ik welke stappen ik kan nemen om 'Mantle of the Expert' toe te passen in de kleuterklas. Daarnaast ga ik na of er een leerlijn nodig is om kinderen te laten kennismaken met 'Mantle of the Expert'.

Door 'Mantle of the Expert' voor te stellen aan kleuterleerkrachten kan ik mijn enthousiasme voor de methodiek verspreiden en tegelijk hun mening vragen over dit leermiddel.

Mijn onderzoeken en testfases zal ik neerschrijven in het deel van de praktijktoets alsook mijn bedenkingen hierover. Ook woonde ik een online 'Dorothy Heathcote conventie' bij. Mensen van over

de hele wereld waren aanwezig dit vond ik heel interessant.

Wat me opviel was dat er maar weinig leerkrachten de methode in het kleuteronderwijs toepassen.

4.1 DE PROBLEEMSTELLING:

'Mantle of the Expert' (MoE) is een bijna niet terug te vinden methode in het kleuteronderwijs. Spelend leren is belangrijk in het kleuteronderwijs. 'Mantle of the Expert' is een didactisch leermiddel waarbij kinderen op een spelende en belevende manier leerstof tot zich kunnen nemen. Tot op heden weten weinig leerkrachten af van het bestaan van deze dramamethode, daar wil ik verandering in brengen. Ik wil het introduceren in het kleuteronderwijs.

Uit mijn probleemstelling werd volgende onderzoeksvraag afgeleid:

Op welke manier kan 'Mantle of the Expert' geïntegreerd worden in het kleuteronderwijs?

Uit mijn onderzoeksvraag werden verder deelvragen en hun doelstelling afgeleid:

1. Wat is 'Mantle of the Expert'?

Hier wordt uitgebreid beschreven wat 'Mantle of the Expert' is en hoe het werkt.

2. Wat is de meerwaarde van 'Mantle of the Expert' in het onderwijs?

Aan de hand van literatuuronderzoek en interviews wordt beschreven wat de meerwaarde van 'Mantle of the Expert' is in het onderwijs.

3. Kan je een eenvoudige versie van 'Mantle of the Expert' distilleren?

-Op welke manier kunnen we leerkrachten een nieuwe methodiek leren kennen?

Hier wordt onderzocht aan de hand van de bestaande literatuur of er een eenvoudige versie kan gemaakt worden van 'Mantle of the Expert'.

4. Welke stappen moet ik doen om 'Mantle of the Expert' te gaan toepassen in de kleuterklas?

-Waar zit de overgang tussen fictie en werkelijkheid voor een kleuter?

Hier wordt aan de hand van prépraktijkonderzoek onderzocht welke stappen je moet nemen om 'Mantle of the Expert' te gaan toepassen in de kleuterklas.

5. Waar hebben leerkrachten nood aan wanneer ze 'Mantle of the Expert' willen gaan toepassen in de klas?

-Hoe ziet dit hulpmiddel er dan uit?

Hier wordt onderzocht wat zou kunnen helpen om 'Mantle of the Expert' sneller toegepast te zien worden in de kleuterklas.

4.2 METHODOLOGIE

4.2.1 Plan van aanpak

Aan de hand van literatuurstudie, persoonlijke interviews en een praktijkonderzoek zal deze bachelorproef vorm krijgen.

De onderzoeksmethoden zijn literatuuronderzoek, en interviews. Bij het literatuuronderzoek gaat het vooral over het raadplegen en lezen van boeken die leerkrachten schreven om hun ervaring te delen met andere leerkrachten.

De interviews zullen helpen om een nog beter beeld te krijgen over hoe leerkrachten 'Mantle of the Expert' ervaren en toepassen. De interviews zullen de ervaring van een expert- onderzoeker bevatten en van een leerkracht in een eerste leerjaar is. Hoe er wordt gewerkt met 'Mantle of the Expert' in een eerste leerjaar kan een grote hulp zijn om te zien hoe de methode kan geïntroduceerd worden in de kleuterklas.

Het verdiepen in de literatuur dient om een beter beeld te krijgen van 'Mantle of the Expert' en om persoonlijke ervaringen van leerkrachten te lezen.

Het zal een hulp zijn om dit didactisch middel beter te begrijpen en toe te passen.

Het praktijkonderzoek zal nagaan of de methode kan ingezet worden in de kleuterklas.

Het ontwerponderzoek zal het ontwikkelen zijn van een kant-en-klare gebruiksaanwijzing die leerkrachten kunnen toepassen en uitvoeren in hun klaspraktijk.

Hiervoor zal geen voorkennis nodig zijn, het zal duidelijk zijn en gebruiksvriendelijk. Bij de deelvraag 'Wat is Mantle of the Expert?' wordt aan de hand van een literatuurstudie beschreven wat 'Mantle of the Expert' precies is en doet.

Er wordt beschreven hoe dit middel tot stand kwam en aan de hand van enkele voorbeelden kan de lezer zicht krijgen op wat de methode inhoudt en hoe ze wordt gebruikt in een klascontext.

De conventies ontworpen door Dorothy Heathcote om de methode effectief te maken, worden uitvoerig beschreven en naar eigen inzien verwoord.

Een categorisering van de conventies wordt overgenomen van Bob Selderslaghs en toegevoegd aangezien deze niet eenvoudiger kunnen verwoord worden.

Wat de meerwaarde van 'Mantle of the Expert' in het onderwijs is, wordt via literatuuronderzoek en interviews onderzocht.

Het jarenlange gebruik door een kleine groep van leerkrachten, toont aan dat kinderen een grotere leerwinst boeken. Dat is ook de reden waarom dit didactisch middel meer naambekendheid moet krijgen.

Op welke manier we leerkrachten een nieuwe methodiek kunnen leren, wordt aan de hand van een interview onderzocht en beschreven.

In het praktijkonderzoek wordt door observatie en het zelf bedenken van verhaallijnen uitgetest wat werkt en wat niet bij kleuters. Wat kan leerkrachten helpen om de stap naar 'Mantle' te zetten? Kan een stappenplan een hulpmiddel zijn om zelf aan de slag te gaan met 'Mantle of the Expert'?

Er wordt zo op zoek gegaan naar een efficiënt hulpmiddel om het leerkrachten zo makkelijk mogelijk te maken de stap te zetten naar een nieuwe methodiek.

4.3 VRAGENLIJST INTERVIEWS.

Afhankelijk van de persoon zijn sommige vragen weggelaten die niet van toepassing waren.

-Wat is 'Mantle of the Expert' voor jou?

-Hoe kwam je voor het eerst in aanraking met 'Mantle of the Expert'?

-Wat sprak je aan om het te beginnen toepassen?

-Wat overtuigde jou om 'Mantle of the Expert' te blijven toepassen na al die jaren?

-Waarom wordt het nog zo weinig toegepast in ons onderwijs?

- Hoe zouden we daar nog verandering kunnen in brengen?

- Vanaf welke leeftijdsgroep kan je 'Mantle of the Expert' introduceren?

- Zou je een 'Mantle' eenvoudiger kunnen maken naar kleuters toe?

- Hoe zou jij een leerlijn zien waar 'Mantle' het einddoel is?

- Zou een stappenplan volgens jou een eerste stap zijn om leerkrachten aan te zetten tot het zelf maken van een 'Mantle'?

- Welke vraag krijg je altijd tijdens een interview over 'Mantle of the Expert'?

- Hoe zou jij een workshop voor kleuterleerkrachten aanpakken?

- Waarom wordt 'Mantle of the Expert' niet onder de lerarenopleiding geplaatst i.p.v. onder drama?

5 LITERATUURONDERZOEK

5.1 WAT IS 'MANTLE OF THE EXPERT'?

'Mantle of the Expert' is een methodiek die drama en onderzoek gebruikt om imaginaire contexten te creëren in functie van leren.

In de methode zijn de leerlingen experten en gaan zij aan de slag met een opdracht die hun werd toegewezen door een klant waar ze vrijwillig mee aan de slag gaan door in het verhaal te stappen.

Mantle of the Expert werkt door twee werelden te creëren voor de leerlingen, om het curriculum te exploreren en te bestuderen. De ene wereld is de echte wereld van het klaslokaal, de andere is de verbeelde wereld of fictieve wereld (Selderslaghs, 2018).

De methodiek is weinig bekend in Vlaanderen. Als deze toch wordt toegepast, is het vooral door leerkrachten in het kunstonderwijs.

Binnen deze methode kunnen er meerdere leergebieden aan elkaar gekoppeld worden. Door middel van onderzoek door de kinderen gevoerd, komen kinderen tot een hoger leerresultaat en worden zo experten in het onderwerp.

Dorothy Heathcote MBE (1926-2011), een Engelse dramadocente paste deze methodiek toe aan de hand van een lijst met drieëndertig conventies. Het waren theaterconventies.

Ze omschreef haar werkwijze als een laboratoriummethodiek. Daarbij weten de leerlingen dat de resultaten van hun werk er echt toe doen, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen. Ze wilde manieren ontdekken om deuren te openen voor kinderen, hen helpen om linken te leggen met de samenleving, en hen een zekere graad van verantwoordelijkheid laten opnemen voor hun eigen leerproces (Selderslaghs, 2018).

Omdat er zonder publiek wordt gespeeld, wordt de vraag gesteld of het hier wel om drama gaat.

Het feit dat er gewerkt wordt met een klant bewijst dat alles draait om drama.

De experten performen eigenlijk voor de klant, alles wat ze doen is in opdracht van de klant. Zoals in een theater acteurs voor een publiek zouden spelen. De leerkracht is verantwoordelijk voor het staan of vallen van de toepassing van deze methode, hij of zij is een doorgeefluik naar de klant en naar de leerlingen (Heathcote, 1995).

De methode werkt als volgt: Er is een klant met een probleem, er is een groep experts (de kinderen) en een commissie (de opdracht).

De kinderen krijgen de 'Mantle van de Expert' om zich heen en worden zo de experts in het onderwerp.

De klant zet de experts aan tot onderzoek, men springt 'in en uit' het verhaal.

Tijdens het verhaal zijn ze experts, buiten het verhaal gaan ze op onderzoek en proberen ze het bestaande probleem van de klant op te lossen.

Tijdens hun spel kunnen de leerkracht en de leerlingen de fictieve actie telkens stoppen om te reflecteren of om nodige kennis en vaardigheden aan te leren, om de actie daarna weer op te starten en hun imaginaire verhaal voort te zetten (Selderslaghs, 2020).

5.1.1 Wat zijn conventies?

Conventies zijn afspraken die gemaakt worden. Binnen de theaterwereld heb je ook conventies; deze noemen we dan dramatische conventies. De conventies zijn er om de toeschouwer vrijwillig mee te nemen in een verhaal of fictieve wereld. Wanneer er een afbeelding te zien is op een podium van een mand met fruit dan stellen we ons voor dat er een echte fruitmand staat. Wanneer er op de achtergrond bergen zijn afgebeeld geloven we dat het scenario zich afspeelt in de bergen. Het draait hier om '*suspension of disbelief*' de toeschouwer is bereid om voor een korte periode vrijwillig mee te gaan in een verhaal (Selderslaghs, 2020).

5.1.2 Voorbeelden van een 'Mantle of the Expert'

Vanaf nu zal 'Mantle of the Expert' vaak verkort als 'Mantle' of 'MoE' voorkomen in de tekst.

'Mantle of the Expert' draait om exploreren en leren uit ervaringen.

Hieronder volgen een aantal verouderde voorbeelden om een beter beeld te krijgen van hoe een 'Mantle of the Expert' kan verlopen.

Leerlingen worden geplaatst in onbekende omgevingen, in hun hoofd, in een kantoor of een fabriek.

Daar kunnen ze door middel van samenwerking dingen bereiken, waaronder het helpen van de klant met zijn probleem.

In een 'Mantle of the Expert' maakt men gebruik van conventies (dit kan bv: een sleutel van een kasteel, Afrikaanse voorwerpen of een brief zijn .. om de 'Mantle' aan te brengen.)

Er wordt geen gebruik gemaakt van speelgoed voorwerpen, men werkt op andere manieren om een voorstelling te maken van dingen o.a. een tekening van een telefoon, waar duidelijk de knoppen op staan.

Bij oudere leerlingen kan het een stukje tekst zijn die zegt hoe ze de telefoon moeten gebruiken en na gebruik correct moeten terugplaatsen.

Een lijst met telefoonnummers en kostprijzen om te bellen zorgt er dan weer voor dat leerlingen gaan inzien dat de afstand van iemand een andere kostprijs met zich meebrengt wanneer je wil bellen.

Het is de bedoeling dat de leerlingen aan de hand van deze uiteenlopende manier van voorstellen, verschillende manieren van leren kunnen ervaren (Heathcote, 1995).

Er werd ook gewerkt met zesjarigen. Deze leeftijd ligt al dicht bij het doelpubliek van dit onderzoek wat tweeënhalf tot zesjarigen is.

Deze leeftijd kan dus interessant zijn hoe je een 'Mantle of the Expert' aanpakt in de kleuterklas met kinderen die nog niet kunnen lezen of schrijven.

In deze casus werkte men met een melkveebedrijf waar kinderen verantwoordelijk waren voor het zorgen voor de koeien.

Het hele productieproces kunnen we onderbrengen in het leergebied wereldoriëntatie, domein: natuur- techniek. Er gaat heel veel vooraf aan het kopen van melk in de winkel (gras groeit in de aarde- koeien eten gras-produceren melk-de melk moet juist worden onderhouden zodat deze drinkbaar blijft- melk is op zich dan weer een ingrediënt dat wordt gebruikt om weer andere voeding te produceren zoals kaas, yoghurt en ijs.)

Het enige wat ze zichtbaar hadden in de klas was aan de muur kaartjes met erop een touw getekend en daarbij de namen van de koeien. Telkens wanneer er in de verbeelding van de kinderen, koeien een kalf kregen maakten ze een kaartje bij en tekenden een korter touw dan bij de koe en werd de naam van het jonge kalf neergeschreven.

Dit zorgde ervoor dat ze zich het bedrijf hadden toegeëigend; het waren hun koeien geworden.

Op de grond lag papier waar de koeien sliepen; alles speelde zich af in hun verbeelding.

Zonder de afspraken die er waren: -de kaartjes met het touw op getekend, de namen van de koeien- waren de kinderen niet gekomen tot een diepgaande beleving.

Het probleem waar ze mee te maken kregen kwam pas daarna: een vrouw uit India wou een kalf kopen van hen, om zo haar baby te voorzien van melk.

De kinderen zouden te maken krijgen met afstand nemen van iets waar ze voor gezorgd hadden, maar ook met het helpen van een ander persoon. Dit voorbeeld kan men gebruiken binnen het leergebied wereldoriëntatie, domein: mens en maatschappij (Heathcote, 1995).

Het is belangrijk dat de leerkracht goede afspraken maakt en ook beschikt over dramatechnieken om alles echt te laten lijken, zodat kinderen meegaan in het verhaal.

Ze weten altijd dat het fictief is; de kinderen moeten met hun drama-ogen kijken.

Een mooi voorbeeld is wanneer kinderen niet overtuigd zijn en niet meegaan in het verhaal en zeggen dat het niet echt is, dan zou Dorothy Heathcote eenvoudig antwoorden “Maar wat als het wel echt zou zijn.”

Eenvoudige woorden die ervoor zorgen dat kinderen toch meestappen in een verhaal en hun fantasie gebruiken.

5.1.3 De twee werelden van ‘Mantle of the Expert’

Tijdens een ‘Mantle of the Expert’ kan een leerkracht gebruik maken van een extra persoon die een personage neerzet, dat bepaalt de leerkracht zelf.

De leerkracht kan ook meer dan één personage voorstellen. De geloofwaardigheid van een ‘Mantle’ hangt volledig af van hoe het personage wordt neergezet, hoe je de persoon uitbeeldt en in de huid kruipt van dat personage. De beweging en de manier van praten maken een personage geloofwaardig. Dorothy maakte gebruik van drieëndertig conventies die het dramagedeelte van ‘Mantle of the Expert’ helpen neerzetten.

Deze conventies zijn dingen waar je gebruik van kunt maken om geloofwaardig over te komen voor je publiek (de leerlingen in dit geval).

De drieëndertig conventies kunnen doordat ze zo uitgebreid zijn misschien wel de reden zijn waarom deze methode zo minimaal wordt gebruikt.

Leerkrachten moeten daar bovenop openstaan voor een dramatische aanpak in hun klas.

De methodiek zit ook niet onmiddellijk in de vingers door enkel een boek erover te lezen.

Het uitproberen van deze methodiek gebeurt best met de introductie van een kleine ‘Mantle’. Zo kunnen de leerkracht en leerlingen samen groeien in het gebruik van de methode.

5.1.4 De drieëndertig conventies

De conventies zorgen voor het drama-element binnen ‘Mantle of the Expert’, zonder het drama gedeelte zou er geen sprake zijn van ‘Mantle’ en zou het gewoon een saaie bedoening zijn.

Het zou lijken op een workshop waar de leerlingen aan kunnen deelnemen, maar die niet het verdiepend effect heeft.

Drama zorgt ervoor dat de kinderen zich kunnen inleven, kunnen denken en reflecteren.

Door de mogelijkheid om de tijd stil te zetten kan er vanuit verschillende perspectieven worden gekeken.

De conventies zorgen ervoor dat het interessant wordt, dat de leerlingen zelfs kunnen praten met mensen die lang geleden leefden en mensen die heel ver weg wonen, allemaal in de imaginaire context die de leerkracht voor de leerlingen voorziet.

De drieëndertig conventies zijn ontworpen door Dorothy Heathcote om te gebruiken bij het ontwerpen van een 'Mantle of the Expert'. De oorspronkelijke conventies zijn niet altijd even makkelijk te begrijpen wanneer je geen drama-achtergrond hebt. Daarom werden ze naar eigen inzien verwoord. De lijst is terug te vinden bij het onderdeel: mijn visie.

5.1.5 Gecategoriseerde conventies door Bob Selderslaghs

Conventie 1 : Dingen die nu gebeuren.

De betrokkenen reageren in het hier en nu.

Conventie 2 tot 11: De tijd stil zetten.

Alles wordt gepauzeerd is het nu een film, foto, standbeeld of schilderij.

Conventie 12 tot 14: Kleding van een persoon

De kleding van een persoon die een persoonlijkheid kan weergeven.

Conventie 15: Betekenisvolle voorwerpen die een persoon of gebeurtenis representeren.

Hier gaat het om persoonlijke bezittingen o.a. juwelen.

Conventie 16 tot 24: Geschreven woorden over een persoon of gebeurtenis.

Geschreven door de persoon in kwestie of door een andere persoon bv een dagboek of een brief.

Conventie 25 tot 30: Gesproken woorden over een persoon of een gebeurtenis.

Luisteren naar iemand zijn gedachten, een gaand gesprek dat wordt opgevangen.

Conventie 31 tot 33: Bepaalde tekens, merktekens of codes die een persoon of gebeurtenis representeren.

Hier gaat het om handtekeningen, cryptische tekst, graffiti e.a. (Selderslaghs, 2018)

5.1.6 De echte en imaginaire wereld ontmoeten elkaar

De leerlingen weten steeds dat het gaat om de echte wereld en de fictieve wereld. In de volgende afbeelding zie je hoe dit wordt voorgesteld met een voorbeeld van een thuissituatie.

Figuur 1: De twee werelden van 'MoE' (Selderslaghs, 2018)

Kinderen kunnen zich helemaal verliezen in een onderwerp. De echte wereld en fictieve wereld ontmoeten elkaar dag in dag uit telkens opnieuw. Een kind stapt dan ook met gemak van het ene in het andere, wetende wat echt is en wat niet.

Wat volgt is een mooi voorbeeld van de fictieve wereld en de echte wereld:

Een jongen is helemaal in de ban van een dinosaurusfilm die hij keer op keer opnieuw bekijkt, op alle mogelijke plaatsen liggen dinosaurusfiguren in huis.

De jongen zet ze op volgorde, sorteert ze op soort en speelt enthousiast van 's ochtends tot 's avonds met evenveel verwondering en interesse met zijn speeltjes.

Speelgoed en film zijn hier het landschap van de jongen zijn verbeelding, onvermoeid gaat dit spel steeds verder en wordt het opnieuw en opnieuw gespeeld.

De jongen leert op deze manier de wereld van de dinosaurussen ontdekken en begrijpen.

Hier komen fictie en realiteit samen.

De film wordt bekeken. Eens de film gedaan is speelt het kind met zijn dinosaurussen. In zijn hoofd zijn deze echte levende dieren en gaat het verhaal van de film verder in zijn fantasie.

Hij bekijkt ze van op ooghoogte, zo kan hij zien hoe het er uitziet om oog en oog te staan met een

Triceratops of een Tyrannosaurus. Daarna start een gevecht tussen de twee dinosaurussen. Andere figuren zoals ontdekkingsreizigers betreft hij in zijn scenario, plots roept zijn mama dat het eten klaar is.

De jongen onderbreekt ogenblikkelijk zijn spel om te gaan eten. Wanneer hij klaar is gaat hij terug naar zijn dinosaurusfiguurtjes en vervolgt zijn spel.

De twee werelden zijn hier verbonden met elkaar door de jongen, die wanneer hij het wenst van de ene wereld naar de andere gaat.

De imaginaire wereld maakt hier deel uit van de echte wereld. De mama ziet wat voor impact de dinosauruswereld heeft op haar kind en welke interesse hij toont en hoe enthousiast hij wordt en alles er over wil te weten komen.

Wanneer ze vragen stelt en oprecht geïnteresseerd is in haar zoon zijn leefwereld, is de jongen super enthousiast en vertelt zijn moeder over zijn imaginaire wereld.

Wanneer ze mee stapt in zijn spel betreedt ze zijn imaginaire wereld, hij wordt ontdekkingsreiziger en zij een vleesetende dinosaurus.

De echte wereld is nog aanwezig want alles speelt zich af in de woonkamer. Maar zij bevinden zich op dit moment in hun imaginaire wereld binnenin de echte wereld, ze stappen 'in en uit' het verhaal wanneer ze dat wensen. En zijn zich bewust van de fictie van hun imaginaire wereld (Selderslaghs, 2018).

5.1.7 De overgang tussen fictie en werkelijkheid

Tussen fictie en werkelijkheid zit een hele dunne lijn, bij kinderen is dit vooral heel erg zichtbaar.

Jonge kinderen zijn nog volledig in hun ontwikkeling en proberen aan de hand van spel de wereld om hen heen te begrijpen. Dag in dag uit leven kinderen op een speel-automatische piloot. Spelen is hun hele leefwereld; kinderen kunnen zo zonder probleem van de echte wereld naar de imaginaire overstappen.

Hoe jonger de kleuter hoe moeilijker om de twee werelden uiteen te houden. Het is maar vanaf de leeftijd van ongeveer vier jaar dat je al kan zeggen dat ze het verschil tussen echt en fictie beginnen te begrijpen.

In het verhalend ontwerpen bijvoorbeeld wordt eerst de fantasie van de kinderen gebruikt. Hun werkelijkheid, hoe zij de wereld om hen heen zien, verweven met de echte werkelijkheid. De leerlingen creëren verhalen, spelen die na. Het verhalend ontwerpen helpt hen in het betrokken zijn van het leerproces, communicatieve en sociale vaardigheden.

Daarna laat de leerkracht zien hoe het echt is, waarna ze hun gemaakte werkelijkheid nog kunnen aanpassen.

Het verhalend ontwerpen is een andere benadering dan 'Mantle of the Expert', maar ook hier kunnen we zien hoe dicht de echte en imaginaire wereld bij elkaar ligt.

We kunnen eruit afleiden dat fictie en werkelijkheid bij heel jonge kinderen door elkaar lopen. Het is aan de leerkrachten en de ouders om de kinderen duidelijk het verschil tussen werkelijkheid en fictie aan te tonen (Vos, Dekkers & Reehorst, 2007).

5.2 WAT IS DE MEERWAARDE VAN 'MANTLE OF THE EXPERT' IN HET ONDERWIJS?

"De ergste zonde van onderwijs is wanneer het niet boeit" J.F. Herbart(1776-1841) (Janssens, 2011, p.117).

Spelenderwijs kinderen laten leren. Kinderen en spelen het één kan niet zonder het ander.

Het lijkt dan ook niet zo gek dat kinderen beter leren door middel van spel.

Wanneer je een ervaring opdoet gaat deze altijd beter bijblijven dan wanneer je er gewoon over leest of les over krijgt.

Samenwerken bevordert het leerproces; kinderen leren samenwerken en compromissen sluiten.

Pedagogen en psychologen geven al jaren het belang aan van allround onderwijs.

De ene leerling zal op deze manier makkelijker leerstof opnemen; een andere leerling leert makkelijker wanneer de leerkracht vooraan de klas staat en zijn les geeft met voorbeelden uit een boek of online media gebruikt (van Nunen, Heijdanus- de Boer, Boekel, Carp en van der Veer-Borneman, 2016).

5.2.1 Drama als leermiddel

Drama die als didactisch middel wordt ingezet, is anders als drama op zich. Drama is gewoon een middel, een manier hoe leerstof wordt aangereikt en verwerkt. In ons onderwijs werken we met leerplannen.

In een leerplan worden eindtermen en ontwikkelingsdoelen vastgelegd die kinderen moeten behalen of nastreven.

Zo kunnen we in het basisonderwijs drama koppelen aan geschiedenis, wiskunde, aardrijkskunde en taal. Wanneer we drama als middel inzetten koppelen we te behalen ontwikkelingsdoelen of einddoelen van een bepaald leergebied eraan.

Het curriculum dat wordt vastgelegd van een 'Mantle of the Expert' bepaalt de leerkracht zelf en kan

heel breed gaan. Door het gebruik van de conventies kan de leerkracht zelf bepalen welke leerdoelen de kinderen moeten behalen.

Het is een methode die leergebied overschrijdend werkt.

Om deze methodiek voor elk onderwijsnet bruikbaar te maken is het aangewezen om de doelen voor iedereen toegankelijk te maken.

Zie bijlage

5.2.2 Het belang van drama in het onderwijs

“Mijn spelen is leren, mijn leren is spelen” Hieronymous van Alphen (1746-1803) (Janssens, 2011) (Janssens, 2011, p.118).

Psychologen als Vygotski en Gardner hebben een grote rol gespeeld binnen de pedagogie.

Psycholoog Lev Vygotski (1896-1934) bekend van ‘De zone van de naaste ontwikkeling’ (ZNO) erkende het belang van spel.

De zone van de naaste ontwikkeling gaat over het hoger heffen van iemand zijn mogelijkheden. Net boven zijn eigen kunnen, krijgt hij kennis en vaardigheden aangereikt door zijn omgeving.

Tijdens het spel staat het kind in contact met de echte wereld en toont zich al groter dan het in werkelijkheid is.

Er kan voor het kind ook niks fout gaan want het spel is imaginair; het staat buiten de werkelijkheid.

Door middel van spel krijgt het kind meer greep op de echte wereld. De sleutel van het leren ligt in de imaginaire wereld die zich afspeelt binnen de echte wereld.

Psycholoog Howard Gardner (1943) is bekend door zijn onderzoek naar meervoudige intelligentie.

Meervoudige intelligentie wil zeggen dat er verschil bestaat in soorten intelligentie.

M.a.w. iemand kan goed zijn in talen of op creatief vlak; maar scoort minder op wiskundig vlak of omgekeerd.

Dit wil niet zeggen dat iemand dom is, de persoon zijn intelligentie ligt gewoon ergens anders.

Volgens Gardner kan je in het onderwijs via spel beroep doen op meerdere intelligenties (Janssens, 2011).

Kinderen hebben in de echte wereld weinig verantwoordelijkheid. Ze moeten meestal dingen doen die hen worden opgedragen. In ‘Mantle of the Expert’ krijgen ze wel die verantwoordelijkheid in de fictieve wereld.

In de echte wereld kan de leerkracht de kinderen aanleren wat ze moeten weten en kunnen, om in de fictieve wereld als expert te kunnen functioneren.

Zo kan er bijvoorbeeld een rapport moeten worden geschreven in de verhaalcontext.

De leerlingen hebben dit nog niet geleerd en weten dus niet hoe dat moet, dat is het moment dat de leerkracht uit de verhaallijn stapt met de kinderen.

In de echte wereld leert de leerkracht aan hoe de kinderen een rapport moeten schrijven.

Daarna kunnen de geschreven rapporten door de kinderen in de fictieve wereld gebruikt worden.

De dingen die ze leren gaan meer betekenis krijgen voor de kinderen. Op deze manier ontdekken ze waarvoor rapporten dienen in de volwassenenwereld.

Niet alle kinderen staan ervoor te springen om mee te doen aan drama; niet iedereen geeft zich graag bloot.

Maar omdat je kinderen vraagt mee te stappen in het verhaal verandert de situatie, je legt de beslissing in de handen van het kind.

De leerlingen kunnen in de context ontdekken hoe het is om de macht te hebben, om beslissingen te nemen.

Kinderen kunnen in de fictieve wereld zich de rol toe-eigenen van iemand die beslissingen kan nemen; in de echte wereld krijgen ze daar de kans niet toe.

Veel kan er niet fout gaan wanneer de kinderen deze vrijheid wordt gegeven, want het is fictie.

Ze kunnen exploreren in een veilige klasomgeving zonder dat er iets kan gebeuren.

Met deze methode kan je kinderen op een andere manier benaderen; dit zou je nooit kunnen doen tijdens het gewone lesgeven.

De context van een 'Mantle' varieert steeds. Wat je exploreert, hangt af van de leeftijd van de kinderen.

De lengte van een 'Mantle' kan ook heel uiteenlopend zijn. Dit kan gaan over een namiddag, maar het kan ook langer doorgaan. In sommige scholen in Groot-Brittannië werkt men een volledig schooljaar aan één 'Mantle'. De leerkracht bepaalt steeds wat het curriculum is, welke doelen kinderen moeten behalen.

De leerlingen hebben attitude, toewijding, hun enthousiasme en de controle over de manier waarop ze leren. Jonge kinderen kunnen heel erg geïnteresseerd en gefascineerd geraken door dingen.

Als we de mate van die obsessie kunnen stoppen in wat ze in de klas leren dan zou dat enorme leerwinst kunnen opleveren.

Leren wordt dan een passie, de kinderen zijn geïnteresseerd en hebben plezier (Malcher, 2016).

5.2.3 De 'Taxonomie van Bloom' inzetten om leerwinst te bepalen

De 'Taxonomie van Bloom' is een gekend begrip in het onderwijs.

Aan de hand van vragen stellen, wordt gepeild naar de kennis van de leerlingen en of de leerlingen bepaalde vooropgestelde doelen hebben behaald.

Ook kan er zo goed gekeken worden naar hoe een leerling evolueert in zijn kennis en competentie.

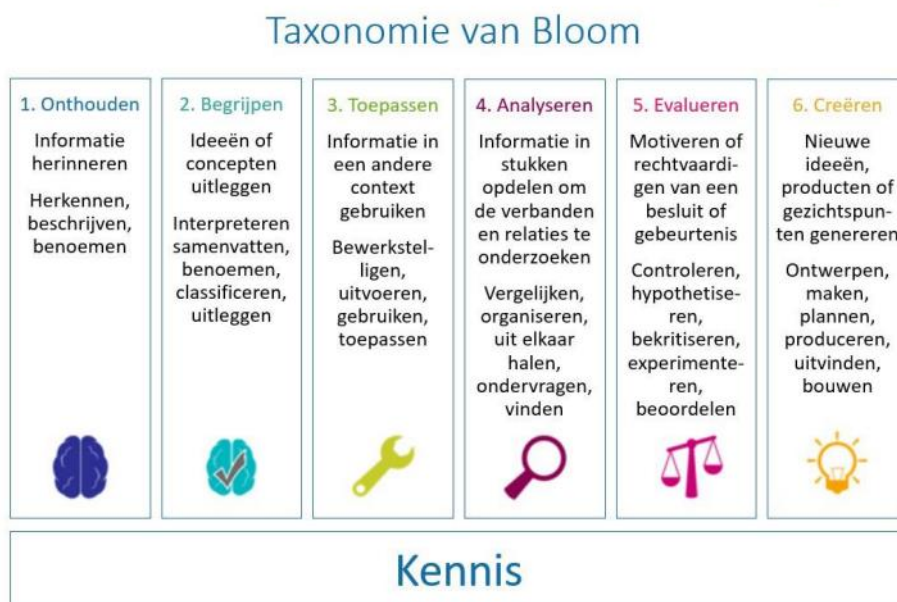
De Taxonomie beschikt over lagere en hogere denkvaardigheden.

De lagere niveaus zijn gericht op kennis, inzicht en toepassing. Ze waren in het vroegere onderwijssysteem de belangrijkste niveaus.

Terwijl de hogere niveaus in ons 21 e-eeuwse vaardighedenonderwijs meer aandacht vragen om in te zetten op: creëren, evalueren en analyseren.

Via lessen drama kan er gewerkt worden aan onze 21 e-eeuwse vaardigheden, de 'Taxonomie van Bloom' kan een leerkracht helpen om te zien of de leerling tot een grotere leerwinst is gekomen met het toepassen van de methodiek 'Mantle of the Expert' (van Nunen, Heijden- de Boer, Boekel, Carpen van der Veer-Borneman, 2016)

Figuur 2: Overzichten duiding bij de lagere en hogere denkvaardigheden.

5.2.4 De 21-eeuwse vaardigheden en 'Mantle of the Expert'

Onderstaande figuur toont de 21^e –eeuwse vaardigheden. Onze samenleving vraagt vandaag de dag veel van onze leerlingen.

Kinderen worden van jongs af aan blootgesteld aan onze snel vooruitgaande maatschappij.

Het is dus van groot belang dat ze beschikken over deze vaardigheden wanneer ze deel gaan uitmaken van onze werkende maatschappij.

Tot nu toe wordt van dit model gezegd dat er weinig duidelijkheid is in samenhang tussen de vaardigheden (Devos, Hulsen, 2020).

Maar wanneer je uit het perspectief kijkt van 'Mantle of the Expert' is het precies dit model dat aantoont over welke vaardigheden een 'Mantle' kan beschikken. Natuurlijk is het aan de leerkracht om deze vaardigheden te verwerken in een 'Mantle'. Ook hangt het af van de leeftijd van de leerlingen of alle of een deel van de vaardigheden verwerkt kunnen worden.

Figuur 3: Visualisatie van de 21e –eeuwse vaardigheden.

5.2.5 De rol van de leerkracht binnen 'Mantle of the Expert'

De leerkracht speelt een 'Teacher-in-role', één rol is een collaborator, iemand die meewerkt met het team. De leerkracht en leerling hebben hierdoor dezelfde autoriteit en werken samen aan hetzelfde doel.

De leerkracht kan ook de klant spelen, hierdoor creëert de leerkracht veel autoriteit over de kinderen. De leerkracht kan ook de rol spelen van iemand die hulp nodig heeft, waardoor de kinderen autoriteit krijgen.

De leerkracht kan ook de helper zijn, in het verhaal staat hij of zij dan gelijk aan de kinderen.

Binnen het verhaal kan de rol van de leerkracht alle kanten uit.

Als leerkracht start je met het verzinnen van een fictief verhaal.

Dat verhaal is gebaseerd op het te leren curriculum, project, thema, de interesses van de kinderen en wat er mogelijk is binnen je klaspraktijk.

De leerlingen zijn de te rekruteren experts; zij stappen mee in de imaginaire context.

De bedoeling is dat je inspeelt op de interesses van de kinderen; om ze zo goed mogelijk mee te krijgen in het verhaal.

5.2.6 De drie psychologische basisbehoeftes

De drie psychologische basisbehoeftes komen hier aan bod: autonomie, verbondenheid en competentie. Op deze manier wordt hun intrinsieke motivatie aangewakkerd en wordt hun leerwinst groter.

Autonomie, doordat kinderen zelf beslissingen kunnen maken en inspraak hebben over het verloop van een 'Mantle'.

De samenwerking binnen 'Mantle' speelt in op verbondenheid bij de kinderen.

Aan hun competentie wordt gewerkt, ze starten als niet-expert aan een 'Mantle' en aan het einde van een 'Mantle' zijn ze echte experts in de context van hun verhaal geworden.

'Mantle' zou ook gezien kunnen worden als een coöperatieve werkvorm; kinderen werken samen aan éénzelfde doel en alle leergebieden zijn er in te verwerken.

5.3 WAAR HEBBEN LEERKRACHTEN NOOD AAN WANNEER ZE 'MANTLE OF THE EXPERT' WILLEN GAAN TOEPASSEN IN DE KLAS?

Het is opvallend zowel in mijn klasomgeving, als op sociale media dat veel jonge aanstaande leerkrachten grijpen naar kant-en-klare thema's en activiteiten. De dag van vandaag moet de leerkracht ook veel administratieve taken uitvoeren, vergaderingen bijwonen en tijd maken voor de ouders. Zo blijft er soms weinig tijd over om creatief aan de slag te gaan en nieuwe methodes uit te proberen.

Daarom lijkt het interessant om door middel van kant-en-klare activiteiten leerkrachten te bereiken. En ze aan te zetten tot het uitproberen van dit didactisch middel in hun klaspraktijk.

Vaak wordt ook gebruik gemaakt van een stappenplan; kinderen kunnen op die manier zelfstandig aan het werk gezet worden.

Een stappenplan kan ook een hulpmiddel zijn voor leerkrachten om zelf tot een 'Mantle of the Expert' te komen.

6 BEVRAGING WERKVELD

6.1 WELKE STAPPEN MOET IK DOEN OM 'MANTLE OF THE EXPERT' TE GAAN TOEPASSEN IN DE KLEUTERKLAS?

Tijdens mijn stage in het vroege stadium van het onderzoek, had ik het gevoel dat ik niet zomaar van start kon gaan met 'Mantle of the Expert' in de kleuterklas. Ik dacht dat ik een opbouw nodig had bij het aanbrengen van een 'Mantle'.

Ik dacht na over wat ik als eerste kon gaan doen met de kinderen. Verhalen kennen kinderen heel goed. Zelf een verhaal maken doen ze in hun verbeeldend spel op de speelplaats en in de poppenhoek.

Maar drama in de klas dat is toch iets anders. Kleuters bewust laten omgaan met fictie is niet eenvoudig. Het leren 'in en uit' het verhaal stappen is een eerste belangrijke fase in 'Mantle of the Expert'. Dit is een eerste stap naar het toepassen van de methodiek. Na een activiteit gedaan te hebben met de vertelschort, kwam ik ertoe om kinderen een vertelpantomime te laten spelen met hun eigen samengestelde verhaal.

De kinderen kenden het verhaal door en door; ze hadden het zelf verzonnen aan de hand van kaarten van in de vertelschort.

Ze kozen elk hun personage die ze wilden neerzetten in het verhaal; de klas werd in een vijftal groepjes verdeeld.

Het verhaal werd verteld en de kinderen beeldden het verhaal uit.

In het verhaal kwam er zelfs een instortende berg aan bod, die fantastisch, dramatisch werd neergezet.

6.1.1 Vertelschort

De vertelschort is een didactisch materiaal dat wordt ingezet voor de taalontwikkeling bij kleuters.

Aan de hand van kaarten met een afbeelding kunnen de kinderen gaandeweg bij het trekken van een kaart een verhaal bedenken. Zo zijn er gemiddeld een vijftal zakjes op de schort aanwezig; met daarin verschillende soorten kaarten.

De kaarten worden verdeeld in vijf groepen: een held, een vijand, een plaats, een magisch voorwerp en kaarten met afbeeldingen van woordenschat naar keuze.

6.1.2 Vertelpantomime

De vertelpantomime is een vertelwijze; de leerkracht vertelt een verhaal en de kinderen beelden dit verhaal uit.

In dit verhaal komen allerlei personages aan bod. De kinderen vormen een groepje met kinderen die een gedeelte personage uitbeelden. Personages als een clown, piraat of tovenaars, het kan allemaal.

Alles wat de leerkracht vertelt, beelden de kinderen uit.

Zo leren de kinderen zich bewust inleven in een personage.

6.1.3 Mantle of the Expert

Mantle of the Expert is een didactisch leermiddel; drama wordt ingezet om kinderen tot leren te brengen. De kinderen werken door spel aan hun intrinsieke motivatie. Door interesse, hoge betrokkenheid en exploratie komen kinderen makkelijker tot het opnemen van kennis.

6.1.4 Het opstellen van een leerlijn

Na een persoonlijk interview met Bob Selderslaghs was er twijfel over het idee dat er een leerlijn nodig is om 'Mantle of the Expert' te gaan inzetten in de klas.

Volgens Bob Selderslaghs zijn het niet de kleuters of leerlingen die een leerlijn nodig hebben om tot 'Mantle of the Expert' te komen.

Als je als leerkracht 'Mantle of the Expert' in de vingers hebt, dan kan je deze vanaf dag één toepassen zoals het hoort.

Om als leerkracht 'Mantle of the Expert' in de vingers te krijgen, heb je wel bepaalde stappen nodig om de methode te beheersen en te gaan toepassen. Een leerlijn zou kunnen en wordt toegepast in het postgraduaat 'Mantle of the Expert'. Er is training, literatuur, intervisie en observatie nodig om het hele gamma binnen 'Mantle of the Expert' onder de knie te krijgen.

De leerlingen zelf hoef je niet op te leiden in 'Mantle of the Expert'.

Het is de leerkracht die moet weten hoe je het toepast en aanbrengt, de kinderen moeten vooral hun verbeelding kunnen gebruiken (Selderslaghs, persoonlijke communicatie, 27 februari 2023).

6.1.5 Een workshop 'Mantle of the Expert' voor kleuterleerkrachten

Tijdens mijn stage hebben enkele leerkrachten mij aan het werk gezien om 'Mantle of the Expert' te introduceren in de kleuterklas.

Toen ik hen het idee voorstelde om met hen een workshop te doen, was er meteen enthousiasme.

Het is van cruciaal belang dat een leerkracht zelf beleeft en ervaart vooraleer hij of zij interesse zal tonen in 'Mantle of the Expert'.

Omdat ik de 'Mantle' die ik maakte 'Het land van de grote woordfabriek' nog niet heb uitgetoetst zal ik deze toepassen in de workshop met kleuterleerkrachten.

Het idee rond deze workshop is om de leerkrachten onder te dompelen in de wereld van 'Mantle of the Expert'. Zo krijgen ze de kans om deze methode zelf te ondergaan, te beleven en te ervaren. Na het geven van deze workshop zal ik feedback vragen aan de hand van een enquête.

6.1.6 Resultaten enquête na het geven van een workshop 'Mantle of the Expert': Bevraging van de kleuterleerkrachten

1. Hoe waarschijnlijk is het dat U deze methode introduceert aan een collega?

[Meer details](#)

Promotors	0
Passieven	3
Critici	0

2. Had je voor deze introductie al gehoord over Mantle of the Expert?

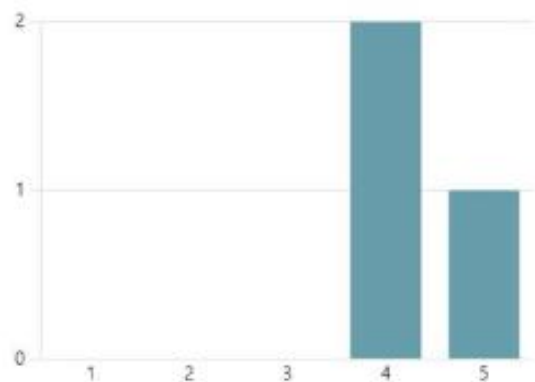
[Meer details](#)

3. Hoeveel sterren zou je geven na het ervaren van deze methode?

[Meer details](#)

4.33
Gemiddelde beoordeling

4. Denk je dat leerkrachten openstaan voor Drama als leermiddel?

[Meer details](#)

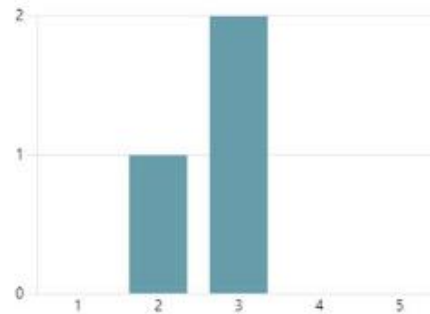
● ja	3
● nee	0

5. Hoe groot is de kans dat je deze methode zou uitproberen in je klaspraktijk wanneer je er enkel over leest?

[Meer details](#)

2.67
Gemiddelde beoordeling

6. Denk je dat je deze methode in de toekomst in je klaspraktijk zal inzetten?

[Meer details](#)

● ja	3
● nee	0

7. Denk je dat uitgeschreven lesfiches zouden helpen om leerkrachten aan te zetten tot het uitproberen van Mantle of the Expert in de klas?

[Meer details](#)

● Ja	3
● Nee	0

8. Denk je dat workshops over deze methode leerkrachten warm zouden maken om meer te weten te komen over deze methode?

[Meer details](#)

● Ja	3
● Nee	0

9. Zou je met behulp van een stappenplan aan de slag gaan met het zelf creëren van een Mantle of the Expert?

[Meer details](#)

● Ja	3
● Nee	0

10. Zou deze methode een meerwaarde zijn in het onderwijs?

[Meer details](#)

● Ja	3
● Nee	0

6.2 KAN JE EEN EENVOUDIGE VERSIE VAN 'MANTLE OF THE EXPERT' DISTILLEREN?

In dit onderzoek wordt de mogelijkheid bekeken om een vereenvoudigde versie van 'Mantle of the Expert' te maken.

Er zal rekening moeten gehouden worden met de leefwereld en interesse van de kleuters. Kleuters kunnen maar beperkt hun aandacht behouden. Kleuters hebben een aandachtsboog van vijftientwintig minuten. Dit is een element waar rekening moet mee gehouden worden. Hoe jonger de kleuters, hoe meer het onderwerp dicht bij hun belevingswereld moet staan.

Bij thema's en projecten wordt daar rekening mee gehouden. Hier zullen we dat dus ook moeten doen. Het doel van een 'Mantle' is om te werken aan communicatie en samenwerking.

De kleinste kleuters hebben nog meer verbeelding dan de oudere kleuters. Ze hebben weinig inzicht in wat echt is en wat niet, dus ook daar moeten we heel voorzichtig zijn.

Een stappenplan werd gemaakt om leerkrachten aan te zetten om zelf een Mantle maken.

Een eenvoudige versie van 'Mantle of the Expert' lijkt mogelijk door de basiselementen te gebruiken en een beperkt aantal conventies te selecteren en toe te passen in de kleuterklas.

6.2.1 Observaties 'Mantle of the Expert' bij Els Cordewiner

Els Cordewiner heeft zeven jaar ervaring met het toepassen van de methode in haar klas.

Bijna het hele jaar door probeert ze 'Mantle of the Expert' te integreren in het curriculum.

Wanneer ze start met een nieuwe 'Mantle' worden de kinderen er aan herinnerd dat wat er komt niet echt is.

Ze vraagt of de kinderen hun fantasie willen gebruiken, waarna er volmondig ja wordt geantwoord.

De eerste observatie was het afronden van de 'Mantle' rond het bos. Heks Krakkemie is hier de klant die op het einde van de 'Mantle' rond het bos op bezoek komt bij de kinderen.

Heks Krakkemie was bij het begin van de 'Mantle' heel verdrietig omdat de kinderen geen verhalen meer kennen over haar en andere sprookjesfiguren. Kinderen spelen volgens heks Krakkemie veel te veel op hun tablet en nog weinig buiten. En dus weten ze ook niet meer veel over het bos en de natuur.

Alle sprookjesfiguren zijn het bos aan het verlaten omdat de kinderen hen vergeten. Er worden ook geen nieuwe sprookjes meer bedacht omdat niemand die nog leest.

Er is ook veel afval in het bos en heks Krakkemie vroeg bij haar eerste bezoek aan de kinderen of zij hier een oplossing voor hadden om dit te voorkomen.

Bomen worden massaal omgehakt, maar wat doen mensen daar dan mee.

Heks Krakkemie heeft de hulp nodig van experts, de kinderen.

Een maand lang werd aan deze 'Mantle' gewerkt met de kinderen en werd er een curriculum opgesteld maar hoe de 'Mantle' precies verloopt en evolueert ligt in de handen van de kinderen.

Een eerste keer een 'Mantle' in het echt bijwonen is iets heel apart.

Het gebeurde namelijk zo dat Heks Krakkemie op haar laatste bezoek alle mogelijke oplossingen voor haar probleem van de kinderen te horen krijgt.

En met een goed gevoel, kunstwerken en een oplossing kan ze terug naar het bos vertrekken.

Eens heks Krakkemie weg is en juf Els de klas terug binnenkomt, gebeurde er iets magisch. De kinderen begonnen spontaan alles wat net gebeurde bij het bezoek van heks Krakkemie (juf Els) te vertellen aan juf Els.

Het leek even alsof juf Els niet de rol van heks Krakkemie op zich had genomen en dat ze volgens de kinderen niet in de klas aanwezig was.

In de tweede observatie had ik de kans om de start van een nieuwe 'Mantle' bij te wonen. Aan de kinderen wordt gevraagd mee te bouwen aan een nieuwe school.

De directie van de school speelt de rol van de klant.

De klant is de directie die een nieuwe school wil bouwen. Architecten zijn reeds gecontacteerd maar het loopt niet goed en ze wil de hulp inschakelen van experts.

Er worden enkele voorwaarden gesteld waarover deze nieuwe school moet beschikken. De experts moeten dus goed nadenken en werk maken van deze opdracht.

Alles verloopt prima bij de introductie van de nieuwe 'Mantle', tot de kinderen moeten overgaan tot ideeën bedenken voor deze nieuwe school.

Ze blijven vast hangen aan wat ze nu zien in hun school i.p.v. zich alle mogelijke dingen voor te stellen.

Els denkt dat het moeilijk is voor de kinderen om los te koppelen van hun school omdat het hun eigen directrice was die de klant speelde.

Hieruit blijkt dat het na zoveel jaren nog steeds zoeken blijft en er nog steeds kan worden geleerd hoe je 'Mantle' best toepast.

"De verwondering in de ogen van de kinderen wanneer Els die andere persoon is, dat is fantastisch om te zien. Dat zijn wij een beetje kwijtgeraakt" (Detry, persoonlijke communicatie, 1 maart 2023).

“Deze methode mag verder groeien in onze school, het is voor de kinderen leuk leren. De kinderen worden geprikkeld om aan de slag te gaan en te gaan onderzoeken.

‘Mantle of the Expert’ is een hele creatieve tot denken stimulerende werkvorm. Van mij mogen al mijn leerkrachten deze methode toepassen” (Cartois, persoonlijke communicatie, 1 maart 2023).

7 ONDERBOUWING

7.1 MIJN VISIE

‘Mantle of the Expert’ is de methode en drama is het middel dat gebruikt wordt om leerstof aan te bieden binnen het curriculum. Dit middel zorgt ervoor dat kinderen via drama hun leerstof onderzoeken, beleven en ervaren.

Een methode die naar mijn mening een toegevoegde waarde is in ons onderwijs.

Een kind op een speelse manier het curriculum aanbieden is een ideale manier om leren leuk en interessant te maken.

Om naast het zelf mogen ervaren ook nog eens te mogen onderzoeken en mijn ervaring te delen is een unieke kans.

Mijn enthousiasme en geloof in ‘Mantle of the Expert’ is groot en op deze manier deel ik graag mijn bedenkingen en ondervindingen gaandeweg in dit onderzoek.

De start van deze bachelorproef vond plaats tijdens een les waarin er een onderdeel plaats vond van ‘Mantle of the Expert’, ‘Teacher-in-Role’.

Mijn enthousiasme leidde me naar dit onderzoek, in de hoop dat ik deze methode, didactisch middel zou kunnen integreren in het kleuteronderwijs.

Het lezen van het boek ‘Drama for Learning’ van Dorothy Heathcote was een eerste stap in het leren kennen van ‘Mantle of the Expert’. De methode die de vrouw naar eigen zeggen niet uitvond maar ondervond door deze toe te passen in haar klaspraktijk.

Ze was dramaleerkracht, maar was er van overtuigd dat dit middel kon worden ingezet om leergebied overschrijdend te gaan werken.

Groot-Brittannië is reeds decennia lang overtuigd van deze manier van werken en dat wordt getoond in het bestaan van methodescholen die enkel werken met ‘Mantle of the Expert’.

Deze methode werd door enkelen onderzocht en verder toegepast. Ik ging van start met alle literatuur die over de methode te vinden was te lezen. Ik woonde ook een online Dorothy Heathcote conventie bij.

Deze laatste was interessant, maar ik haalde er weinig bruikbaar uit voor mijn onderzoek naar het integreren van 'Mantle of the Expert' in het kleuteronderwijs.

De conventies binnen 'Mantle of the Expert' zijn zo wat de grondleggers van de methodiek. Ze zijn datgene waar Dorothy Heathcote het hele 'Mantle of the Expert' verhaal heeft rond opgebouwd. Iedereen die 'Mantle of the Expert' kent, is er zich van bewust dat de drieëndertig conventies soms datgene zijn waar beginnelingen bij kunnen afhaken.

Wanneer je als beginnend leerkracht geen band hebt met drama dan kunnen deze conventies zeker als een obstakel gezien worden. Bijkomend is dat de meeste informatie die er over te vinden is in het Engels is (Cordewiner, persoonlijke communicatie, 1 maart 2023).

Wanneer je geen theater kennis hebt zijn de conventies moeilijk te begrijpen, daarom paste ik ze aan en heb ik ze hieronder naar eigen inzien verwoord.

1. Het personage dat neergezet wordt, kan reacties geven en ontvangen.
2. Leerlingen mogen kijken naar het personage als naar een film, maar mogen niet onderbreken. Ze mogen de film stoppen of starten kan stoppen wanneer ze dit wensen, ze kunnen ook vragen om het opnieuw af te spelen.
3. De rol als standbeeld, de leerlingen kunnen er omheen wandelen ze kunnen er over praten, ze kunnen ook het standbeeld opnieuw opbouwen.
4. De rol als standbeeld, maar ze kunnen nu ook het standbeeld tot leven brengen en zelfs laten reageren door bijvoorbeeld aanraking.
5. De rol als portretfoto of portret-schilderij van een persoon die wordt neergezet, afgebeeld in zijn omgeving.
6. De rol als beeltenis van een persoon in het verhaal, die kan horen wat de leerlingen zeggen, een leerling kan deze rol ook spelen.
7. De rol als beeltenis die kan spreken maar niet bewegen.
8. De rol als foto, tekening of schilderij gemaakt door de kinderen of door de leerkracht.

9. De leerkracht maakt een tekening van iets of iemand die of dat een belangrijke rol speelt in het verhaal.
10. De kinderen maken een gestileerde afbeelding van een persoon, afhankelijk van de context van het verhaal.
11. Een gestileerde afbeelding op voorhand gemaakt.
12. Een levensecht model naar een persoon uit het verhaal, bijvoorbeeld de eerste man op de maan, geheel gekleed in uniform.
13. Een levensecht model, maar deze keer kleden de experts het model aan, zo kunnen ze zich het beter voorstellen en zich een beeld vormen.
14. Weggegooid of achtergelaten kleding uit het verhaal.
15. Voorwerpen die belangrijk zijn voor een persoon uit het verhaal: bijvoorbeeld een trouwring.
16. De leerlingen of de leerkracht kruipen in de rol van andere personages die vertellen over de hoofdpersoon in het verhaal.
17. Een geschreven tekst door een persoon uit het verhaal, maar gelezen door iemand anders.
18. Een verslag dat voorgelezen wordt door de maker zelf.
19. Een verslag dat door persoon A wordt geschreven, dat gaat over persoon B, maar voorgelezen wordt door persoon C.
20. Een verhaal over een personage dat wellicht kan helpen bij de commissie.
21. Een formeel verslag van een gebeurtenis, om het algemeen belang te benadrukken. (Een medaille voor het astronautenteam die het zonnestelsel behoedt tegen een asteroïde.)
22. Een brief, voorgelezen door de schrijver zelf. De leerlingen luisteren naar de stem en de gevoelens van de schrijver.
23. Nu wordt de brief door iemand anders voorgelezen, de brief wordt met het gevoel van de ontvanger gelezen.
24. Een brief wordt voorgelezen zonder gevoel. Elk geschreven verslag dat een link heeft met een persoon of een gebeurtenis, bv een krantenartikel, maar geen brief.
25. Het horen van iemand zijn stem, terwijl deze in gesprek is met iemand anders.

26. Het horen van iemand zijn stem maar in een formele taal.
27. Een gesprek wordt beluisterd, maar de personen in kwestie weten het niet.
28. Een gesprek wordt opgeschreven en voorgelezen door iemand anders dan de sprekers.
29. Een verslag van een dialoog, die wordt voorgelezen door twee anderen.
30. Een afgeluisterd privégesprek, wordt naverteld.
31. Het vinden van een cryptische boodschap.
32. Het vinden van een handtekening van een persoon. (Een gevonden handtekening van iemand op een onvolledig document.)
33. Het ontdekken van een teken van een specifieke persoon (Selderslaghs, 2020), (Taylor, 2016).

Bovenstaande conventies zijn dus zaken die je kan gebruiken in een 'Mantle of the Expert'. Je kan ze als voorbeeld nemen of je eigen conventies maken.

Dorothy Heathcote stelde deze conventies op in de loop van de jaren. Het is hoe ze deze methode vorm gaf.

Het maakt ook de methode tot wat ze is, naast de klant, de experts en de commissie.

Hoe meer ik las en hoe meer ik Dorothy Heathcote er zelf mee aan de slag zag in oude videofragmenten, hoe meer ik tot het besef kwam dat het weglaten van de conventies geen optie was. De methode vereenvoudigen om te gaan toepassen in het kleuteronderwijs zou dus op een andere manier moeten gebeuren.

Bob Selderslaghs, zelf dramadocent deed een tweejarig onderzoek naar 'Mantle of the Expert'.

Hij categoriseerde de conventies en deelde ze op in zeven categorieën.

Deze gecategoriseerde conventies zijn terug te vinden in het literatuuronderzoek.

Uit de conventies die Bob Selderslaghs categoriseerde, maakte ik een selectie van conventies die me toepasbaar leken in het kleuteronderwijs.

7.1.1 Beperkte conventies door mezelf geselecteerd om bij kleuters toe te passen

Ik selecteerde de conventies die naar mijn idee indruk maken op kleuters. Ze zouden kleuters meenemen in het verhaal en hen warm maken om te springen in een avontuur.

Ik selecteerde er een vijftal. Een belangrijke conventie is het stilzetten van de tijd waar er 'in en uit' het verhaal wordt gesprongen; dat is het moment dat de leerkracht de kinderen leert wat ze nodig hebben om in het verhaal te kunnen functioneren.

- Een personage of schilderij of beeld die een reactie geeft.
- Het stilzetten van de tijd om in en uit het verhaal te springen.
- Voorwerpen in gebruik nemen om een persoon voor te stellen of een gebeurtenis weergeven.
- Luisteren naar een personage zijn gedachten.
- De kleding van een persoon gebruiken om meer duidelijkheid over een persoon te creëren.

Afhankelijk van de groep kan er bepaald worden of er meerdere conventies kunnen worden gebruikt. Dit kan dan uiteraard tot een bredere spelmogelijkheid leiden.

Ik ben er van overtuigd dat de conventies bij 'Mantle of the Expert' goud waard zijn. Ze zijn het geheime ingrediënt van de methode.

De interesse van de kinderen moet je meehebben. Je moet de interesse wekken bij hen. Zonder de conventies valt het hele concept van 'Mantle of the Expert'.

Tim Taylor is ervan overtuigd dat het sterke aan de methode is dat kinderen de rol van expert krijgen toebedeeld.

Daarin treed ik hem helemaal bij. Kinderen hebben in de echte wereld weinig te zeggen. Het sterke binnen deze methode is dat de kinderen benoemd worden tot experts. Er wordt geluisterd naar de ideeën van de kinderen. Ook al is het de leerkracht die het curriculum bepaalt en het verhaal uitschrijft. Toch zijn het de kinderen die bepalen welke richting ze uitgaan en hoe 'Mantle of the Expert' uiteindelijk vorm krijgt.

In dat opzicht is het dus normaal dat kinderen die plots experts zijn zich ook groter en belangrijker gaan voelen. Ze gaan zich ook belangrijk voelen in de echte wereld waar ze een kind zijn en moeten luisteren naar wat de volwassenen zeggen.

Ook de drie psychologische basisbehoeften: Autonomie, verbondenheid en competentie mogen niet ontbreken wanneer de meerwaarde van het toepassen van deze methode ter sprake komt.

Het stimuleert de groei van kinderen, hierdoor krijgen ze het gevoel dat ze een stem hebben en dat ze beslissingen mogen nemen.

Ervaringsgericht onderwijs is wel bekend in Vlaanderen. Daarin staan welbevinden en betrokkenheid centraal. 'Mantle of the Expert' sluit daar naar mijn inzien zeer goed bij aan.

Wat ook zeer belangrijk is bij deze methode is dat 'Mantle of the Expert' kinderen hun eigen leren in handen legt, de kinderen nemen zelf initiatief (Cordewiner, persoonlijke communicatie, 1 maart 2023).

Het is reeds eerder bewezen dat kinderen beter leren al spelenderwijs. Vygotski, die een belangrijke rol speelde in het onderwijs, erkende reeds het belang van spel.

Binnen het spel van een kind toont het zich steeds groter dan het in werkelijkheid is.

In de lerarenopleiding wordt er veel aandacht besteed aan de 21^e -eeuwse vaardigheden, iets wat de dag van vandaag centraal staat.

Kinderen moeten om goed te kunnen functioneren in onze maatschappij voldoen aan deze vaardigheden. Deze vaardigheden kan je als leerkracht verwerken in een 'Mantle'.

Tijdens mijn onderzoek kwamen deze vaardigheden aan bod in een opleiding rond STEM-activiteiten in het onderwijs. In het onderwijs bestaan er al verschillende werkvormen als coöperatief leren, STEM/STEAM, ontwerpnd leren, verhalend ontwerpen. Het is maar een kleine stap om 'Mantle of the Expert' toe te voegen in de rij van bewezen werkende didactische middelen die leiden tot meer leerwinst.

In het geval van 'Mantle of the Expert' is drama gewoon het middel om tot meer leerwinst te komen.

Ik las beide boeken van Bob Selderslaghs. Tijdens het lezen ervan vroeg ik me vaak af hoe ik 'Mantle of the Expert' zou gaan introduceren.

Mijn onderzoek draaide immers om een nieuw didactisch middel in te zetten in de kleuterklas.

Het onderzoek gebeurde in de tweede en derde kleuterklas.

Het is niet evident om een 'Mantle' te gaan toepassen als je er totaal geen ervaring in hebt. Het is tot nu ook niet iets waar je over leest en het meteen kunt toepassen. Door het weinige dat beschreven staat over het toepassen van de methode in het kleuteronderwijs was ik genoodzaakt zelf op onderzoek uit te gaan en uit te proberen in de praktijk.

De eerste keer dat je 'Mantle' inzet in een klas zorgt altijd voor een drempel waar je als leerkracht over moet.

Het juiste moment om een 'Mantle' aan te brengen is van groot belang. Ik leerde in de lerarenopleiding dat je kinderen niet te lang mag laten stilzitten. En dus ook bij het werken met 'Mantle' moet er daar rekening mee worden gehouden.

Als leerkracht zal je steeds zoekende zijn en nieuwe dingen uitproberen en soms zullen er dingen fout lopen.

Kleuters hebben veel of weinig fantasie. Als leerkracht moet je dan ook eerst aftasten hoe fantasierijk de klas is. Wanneer je een klas hebt die fantasieloos is kan je als voorbereidende activiteit wel met hen een vertelschort of vertelpantomime doen.

Het is denk ik heel belangrijk om te luisteren naar de kinderen, hoe zij het zien.

Wanneer is er voor hen iets echt en wanneer is het dat niet.

Alles wat een kind bereikt, wordt opgebouwd en bestaat uit een leerlijn. De leerlijn wordt in kleinere stappen opgedeeld om tot een eindresultaat te komen.

Daarom leek het me opportuun een leerlijn op te stellen en op te nemen in mijn praktijkonderzoek. Deze leerlijn kan je gaan toepassen om een kind een eerste keer in contact te laten komen met het spelen van een rol en om het 'in en uit' een verhaal te stappen eenvoudiger te maken.

Het is belangrijk dat kinderen zich veilig voelen, dat ze weten dat ze op elk moment 'uit' het verhaal kunnen stappen. Kinderen leren hun fantasie gebruiken maar de laatste jaren gaat de fantasie van de kinderen achteruit.

Ik ben ervan overtuigd dat 'Mantle of the Expert' op iedereen toepasbaar is, maar dat de leerkracht steeds met de kinderen rekening moet houden.

Volgens Els Cordewiner zullen de kinderen eens ze een eerste kennismaking hebben gehad met 'Mantle of the Expert' veel sneller weten wat er hen te wachten staat.

Zo gaan ze enthousiast kijkend met hun drama-ogen meegaan in het verhaal.

Ik nam een interview af van een expert Bob Seldersaghs en iemand uit het werkveld Els Cordewiner die reeds jaren de methode toepast in een eerste leerjaar. Ik ging twee keer op observatie in de klas van Els.

Ik bezocht Bob Selderslaghs in de Singel in Antwerpen, hij was een ware inspiratie voor mijn bachelorproef en voor mijn aanpak.

Uit het interview bleek dat ik pionier was in het werkveld die 'Mantle of the Expert' wou toepassen in de kleuterklas.

Hij toonde me hoe ik een 'mini-Mantle' moest aanpakken. Dat je moet oefenen en klein beginnen.

Bob kon me wel vijf minuten heel aandachtig laten kijken naar hoe hij een stukje draad nam uit zijn naaidoos, de draad in het oog van de naald stak en een knoop vastnaaide aan zijn jas.

Zo eenvoudig was het de kinderen gewoon meenemen in een Mantle. Geen vertelschort, geen vertelpantomime.

Zou deze methodiek nu een meerwaarde zijn in ons onderwijssysteem afgaand op het bovenstaande? Ik denk van wel. In België wordt er jammer genoeg weinig gewerkt met deze methode, terwijl dat deze toch een meerwaarde zou zijn binnen ons onderwijslandschap.

Buiten het verhaal doe je wat elke leerkracht doet, maar in het verhaal doe je zoveel meer. Niet alleen voor de kinderen maar ook voor jezelf als leerkracht. Het blijft leuk, vernieuwend, je gaat samen met de kinderen op avontuur niet wetend waar het je gaat brengen. De kinderen hebben plezier, leren al spelende.

Drama is misschien het middel maar wel een werkend middel om je leerlingen zin te geven in onderzoekend leren en ontdekken op een spelende manier.

7.1.2 Leerkrachten een nieuwe methodiek leren kennen

Weinig leerkrachten hebben al van 'Mantle of the Expert' gehoord. 'Onbekend is onbemind'.

Het is ook niet zo eenvoudig om 'Mantle of the Expert' uit te leggen.

Je moet tijd en energie investeren om deze methode toe te passen. Je moet eerst en vooral dramatechnieken beheersen. Je moet in staat zijn collaboratief te gaan werken en collaboratief taalgebruik te hanteren.

Het is niet iets waar je eens over leest en het meteen kunt uitvoeren.

In elke lerarenopleiding zou er op zijn minst een introductie moeten gegeven worden rond 'Mantle of the Expert'. Het van binnenuit beleven bij 'Mantle of the Expert' is een aanzet om leerkrachten de methode te leren gebruiken.

Mocht het geïmplementeerd zijn in de lerarenopleiding zou er veel meer mee gewerkt worden door de beginnende leerkrachten; het probleem 'onbekend, onbemind' zou zo snel opgelost zijn.

De methode geeft een leerkracht meer tools om leerstof aan te bieden aan de leerlingen.

Het is curriculum overschrijdend en toch probeert men het in het leergebied Muzische vorming onder te brengen waardoor het na tientallen jaren nog steeds geen naambekendheid heeft gekregen (Selderslaghs, persoonlijke communicatie, 27 februari 2023).

In de lerarenopleiding van Howest, is de methode om die reden inmiddels ondergebracht bij het motiverend lesgeven en creatief exploreren.

Ik merk rondom mij dat beginnende leerkrachten graag werken met volledig uitgewerkte lespakketten.

Daarom zouden kant en klare lesfiches de weg kunnen zijn naar het inzetten van 'Mantle of the Expert' in scholen. Uiteindelijk zou het wel de bedoeling zijn dat leerkrachten zelf tot het maken en bedenken komen van een 'Mantle of the Expert'.

Een stappenplan kan er voor zorgen dat de stap voor een leerkracht kleiner wordt om Mantle of the Expert te gaan gebruiken.

Een didactisch pakket voor leerkrachten lijkt me ideaal om 'Mantle' naambekendheid te geven.

Daarnaast lijkt het me ook interessant dat leerkrachten via de 'Taxonomie van Bloom' de leerwinst van hun leerlingen kunnen bepalen. Een stappenplan zou hier ook een grote hulp zijn. Leerkrachten kunnen zo aan de hand van vragenstelling aan zichzelf, uitmaken of de methodiek in hun klas werkt of niet.

8 PRAKTIJK

In het onderdeel 'Praktijk' start ik met een prepraktijkonderzoek, omdat er niet zoveel beschreven staat over het onderwerp.

Zo kan ik testen op welke manier ik de methode kan integreren in de kleuterklas.

Na het lezen en onderzoeken van wat er bestaat over 'Mantle of the Expert' heb ik nagedacht hoe ik in de praktijk onderzoek kan gaan doen. Daarnaast dacht ik ook na over hoe je te werk gaat als beginnende leerkracht bij een nog weinig gebruikt didactisch leermiddel.

Mijn stage was het moment om 'Mantle of the Expert' uit te proberen in de kleuterklas.

Wat ik voor mezelf had uitgemaakt, was dat het eenvoudig moest zijn voor de kleuter om de stap in mijn verhaal te zetten.

Mijn stage ging door in een Freinet basisschool, de kinderen hadden gekozen voor het project ruimte. Hierbij dacht ik meteen dat ik hier iets moest mee doen.

Ik bedacht een verhaal met een probleem dat zich voordeed in de ruimte, de wereld van de sport en in een bestaand verhaal in een land waar woorden uitspreken geld kost.

8.1.1 Eerste onderzoek: Project 'De Ruimte'

Wat had ik nodig ?

Een klant: Enige astronaut nog op aarde.

Experten: de kinderen.

Commissie (uit te voeren taak): Een asteroïde is onderweg naar ons zonnestelsel (om de kinderen niet bang te maken, gebruikte ik ons zonnestelsel i.p.v. de aarde)

De asteroïde moet tegengehouden worden, door haar een andere baan te laten nemen weg van ons zonnestelsel.

Probleem: De astronauten die de missie toegewezen kregen, werden ziek tijdens hun missie en zijn op de terugweg. Iemand moet de missie overnemen en de astronaut is de enige beschikbare ruimtevaarder op aarde, maar die kan het niet alleen.

De grote verhaallijn was er, enkel het moment wanneer en hoe ik het ging aanpakken moest ik nog vastleggen.

Een leerlijn kan niet ontbreken bij de weg om voor het eerst een 'Mantle of the Expert' te introduceren in de klas.

Ze is belangrijk in het onderwijs om leerlingen iets aan te leren. Er moet een opbouw aanwezig zijn in de lessen om tot een bepaald leerdoel te komen. Ik had een opbouw naar 'Mantle of the Expert' toe nodig. Ik kon naar mijn gevoel, niet uit het niets starten met 'Mantle'. De kleuters moesten naast het gekende voorlezen van verhalen in contact komen met drama, anders zou het te moeilijk zijn voor hen om te begrijpen wat echt en wat fictief is.

Ze moesten naar mijn aanvoelen toch zeker eerst eens voelen hoe het is om een rol te spelen.

Ik zou beginnen met een vertelpantomime om zo de kleuters in aanraking te laten komen met het gegeven om in een verhaal te springen.

Dus moest ik een verhaal bedenken om een vertelpantomime te geven als activiteit. Hier was het voor mij moeilijk. Zou ik in de activiteit opnieuw de ruimte betrekken of niet?

We waren tenslotte bezig met het project 'ruimte'. Het was een echt struikelblok.

Tot ik me bedacht dat ik met hen een activiteit met de vertelschort had gedaan en ze eigenlijk zelf al tot een verhaal waren gekomen.

En wat zou er nu beter zijn om hun een verhaal te laten beleven, dan een verhaal dat ze zelf bedachten.

Het verhaal kenden ze als geen ander. Zo konden ze zich meteen inleven in personages als een clown, een piraat, een tovenaer en zelfs in een berg die instortte.

Hun zelf verzonden verhaal gebruikte ik als vertelpantomime.

Tot mijn verbazing en die van de juf verliep alles geweldig. De kinderen waren heel enthousiast om een rol uit te beelden. Zelfs een berg die instortte, beeldden de vierjarigen voortreffelijk uit.

De kinderen hun enthousiasme was groot, zelfs de kinderen die anders timide waren, genoten nu met volle teugen om zich in te leven.

Na deze activiteit, dacht ik dat het wel zou lukken om de kinderen mee te nemen in een 'Mantle of the Expert'.

Alleen moest het juiste moment zich aandienen om dit een eerste keer dit zelf te gaan toepassen op mijn klas. Zo een eerste keer bracht wel wat stress met zich mee.

Ging het lukken, zouden ze enthousiast zijn, zouden ze willen de klant uit de nood helpen, het waren stuk voor stuk vragen die me bezighielden.

Enkele dagen voor ik met de kinderen in het verhaal sprong, las ik hen een verhaal voor waarin een jongen in zijn dromen de aarde behoedde van een asteroïde.

Het leek me goed om hen te laten inleven in de verhaallijn die straks zou gaan komen.

Op het juiste moment ging ik over tot de start van mijn eerste 'Mantle of the Expert'. Het verliep geweldig. De kinderen waren meteen mee in het verhaal.

Ik begon met de kinderen te vertellen dat er een astronaut was die een heel groot probleem had. Hij had een hele moeilijke taak/ missie had gekregen die hij niet alleen kon doen.

Hij had hulp nodig.

Maar vooraleer ze met de astronaut zouden kunnen praten moesten ze iets doen, iets van groot belang.

De kinderen moesten in het verhaal springen. Veel moeite was er niet nodig. Ze stonden meteen rechtop en sprongen mee in het verhaal.

Ik vertelde de kinderen dat ik zo meteen zou verdwijnen en ik zou terugkeren als de astronaut.

Ik ging staan en liep een toertje door de klas, kwam terug als astronaut en ging zitten.

Me gedragend als de astronaut begon ik aan mijn verhaal. De kinderen waren nog nooit zo aandachtig geweest. Ook was er geen enkel kind dat zich vragen stelde. Ik kreeg geen enkele keer te horen: "juf maar dat is toch niet echt" of "Juf dat ben jij toch".

De kinderen dachten na over een mogelijke oplossing van het probleem van de astronaut. Er kwam van alles naar boven.

Vooraf het gebruik van dagdagelijkse voorwerpen, bijvoorbeeld het gebruiken van een stok om de asteroïde een duw te geven, of een touw. Of duwen met de raket tegen de asteroïde, terwijl ze zelf

nog in de raket aanwezig waren.

Toen vroeg ik hen of dat wel veilig was en of ze niet beter 'niet' zelf in de raket zouden zitten voor de veiligheid. Daar gingen de kinderen mee akkoord.

Daarop heb ik hen gezegd dat ze nu wel heel veel ideeën hadden en er nog eens goed moesten over nadenken en we er zouden op terug komen, waarop we uit het verhaal sprongen.

Terug buiten het verhaal doken de kinderen in de beschikbare boeken die er in de klas aanwezig waren.

Uiteindelijk gingen ze zelf een raket bouwen, een onbemande raket.

Ik zorgde voor karton en Makedo materiaal, waarna ik samen met de kinderen de stukken karton op maat maakte om de raket te bouwen. Makedo zijn kunststof bouten en moeren die kinderen veilig en zelfstandig kunnen gebruiken.

We bouwden samen onze raket. Eens klaar sprongen we terug in ons verhaal.

De astronaut kwam voor een laatste keer langs en nu begon het belangrijke werk. De asteroïde moest nu een koers nemen die hem buiten ons zonnestelsel zou leiden.

Ik vroeg de kinderen of ze enig idee hadden wat nu de beste optie was om de raket richting de asteroïde te sturen. Unaniem werd er gekozen om de raket de lucht in te gooien.

Dat deden we dan ook. De kinderen zetten hun drama-bril op en het enthousiasme was enorm.

De kinderen zagen werkelijk de raket richting asteroïde vliegen en lieten de asteroïde een andere koers nemen.

Ons zonnestelsel was gered; de experts hadden de astronaut geholpen in de moeilijkste missie tot nu toe.

Uit te voeren activiteiten: (opdracht denk na over hoe we ons zonnestelsel kunnen redden.)

De inbreng van de kinderen is heel belangrijk, afhankelijk daarvan kunnen geplande activiteiten nog een andere vorm aannemen.

De klas ombouwen naar een ruimtestation (wat hebben we nodig/ kunnen we meebrengen van thuis?)

-Op uitstap naar de sterrenwacht.

-Een boekenhoek installeren met boeken over de ruimte.

-Nadenken en op onderzoek gaan wat er een oplossing kan bieden.

-Bewegingsopvoeding: opleiding tot astronaut.

8.1.2 Een klastool als middel om de stap voor leerkrachten kleiner te maken naar 'Mantle of the Expert'

In dit deel wordt er een stappenplan gemaakt om leerkrachten te helpen bij het zelf opstellen van een 'Mantle of the Expert'.

8.1.3 Stappenplan als hulpmiddel bij het maken van een 'Mantle of the Expert'.

- **Stap 1:**
Maak een mindmap van het onderwerp, thema of project.
- **Stap 2:**
Kan je aan de hand van vorige stappen een verhaallijn samenstellen?
Wat gebeurt er in het verhaal?
Is er een probleem?
Wat/ wie kan het probleem oplossen? → de experts
- **Stap 3:**
Kan je uit je mindmap volgende zaken afleiden:
Wat is het curriculum (wat is het doel van leren)?
Is er mogelijkheid voor het vinden van een klant?
Heeft die klant een probleem, heeft hij of zij hulp nodig?
Welke rol kunnen de experts (de kleuters) uitoefenen?
Welke zaken moet je voorzien in de klas zodat de kleuters op onderzoek kunnen?
Selecteer enkele conventies die je kan inzetten.
- **Stap 4:**
Wie is je klant?
Wat is de commissie?
Wat is de rol van de experts?
Wat is het curriculum?
Welke conventies gebruik je?

Hier zorg je dat je een vooropgesteld plan hebt wat de kleuters kunnen doen van activiteiten om zo hun vooropgestelde doelen te behalen, het uitvoeren van al deze vooropgestelde activiteiten is afhankelijk van de inbreng van de kinderen.

Zitten alle basiselementen er in?

- **Stap 5:**

Eindproduct is een 'Mantle of the Expert'

zie bijlage: stappenplan om een 'Mantle of the Expert' te maken voor kleuters.

8.1.4 De 'Taxonomie van Bloom': Om de verdiepende leerwinst van de kleuter te achterhalen bij het inzetten van 'Mantle of the Expert'.

Aan de hand van de overzichtstabel lesontwerp voorgesteld in het boek: 'De Taxonomie van Bloom in de klas', stelde ik een stappenplan samen.

Dit stappenplan is klaar voor gebruik om leerkrachten te helpen bij het stellen van vragen; zo kan er gezien worden of de leerlingen meer en diepere leerwinst behaalden door Mantle of the Expert te gaan inzetten.

Figuur 4: Overzichtstabel Taxonomie van Bloom.

Herinneren	Begrijpen	Toepassen	Analyseren	Evalueren	Creëren
------------	-----------	-----------	------------	-----------	---------

Stap 1: Herinneren

-Wat weten de kleuters tot nu toe over ..?

Stap 2: Begrijpen

-Wat is de bedoeling van deze Mantle of the Expert?

-Wat is het curriculum?

-Wat gaan de kleuters onderzoeken?

Stap 3: Toepassen

-Wat hebben de kleuters tijdens hun onderzoek geleerd ?

-Passen de kleuters toe wat ze hebben geleerd in hun spel?

Stap 4: Analyseren

- Denken de kleuters na over wat ze in hun onderzoek vinden?
- Leggen ze verbanden?
- Zien ze samenhang in hun bevindingen?

Stap 5: Creëren

- Is er eigen inbreng door de kleuters?
- Hebben de kleuters een eindproduct om voor te stellen aan de klant?
- Hebben ze een oplossing gevonden voor het probleem van de klant?

zie bijlage stappenplan voor diepere leerwinst te achterhalen bij het inzetten van een Mantle of the Expert

8.1.5 Tweede onderzoek een bestaand verhaal omzetten in een 'Mantle of the Expert': Het land van de grote woordfabriek.

Voor een examenopdracht rond de module Creatief Exploreren maakte ik een 'Mantle'. Oorspronkelijk is het een voorleesverhaal over een land waar mensen de woorden die ze willen uitspreken, moeten kopen, met als gevolg dat enkel de rijken nog tot praten komen. De gewone mens moet heel hard sparen om te kunnen praten.

Voor de opdracht moest een didactisch middel van het verhaal worden uitgewerkt naar een nieuwe didactische werkvorm. In mijn geval was dit de Kamishibai. Hier vond ik dat ik niet anders kon dan een 'Mantle of the Expert' te maken van een bestaand verhaal.

In elk verhaal is er wel een probleem dat moet worden opgelost. Bij het omzetten van dit verhaal verzon ik mijn klant. Mijn klant werd de koning van het land van de grote woordfabriek. De koning maakte zich grote zorgen want het was al heel lang stil in zijn land en alleen de rijken konden nog spreken. Hij had dringend hulp nodig want hij wist zelf niet tot een oplossing te komen. De hulp zou uiteraard door de experts komen (de kinderen). De kinderen zouden de opdracht krijgen om na te denken hoe ze woorden gratis konden maken. Aan de hand van taken zouden ze de koning helpen om zijn probleem op te lossen.

De kinderen moesten in opdracht van de koning een manier vinden om woorden gratis te maken voor de inwoners.

De kinderen zouden ook op zoek gaan naar welke woorden we het meeste gebruiken wanneer we communiceren.

Uit te voeren activiteiten: (opdracht van de koning, communicatie via de postduif.)

De inbreng van de kinderen is heel belangrijk. Afhankelijk daarvan kunnen geplande activiteiten nog een andere vorm aannemen.

De klas ombouwen naar een woordfabriek (wat hebben we nodig/ kunnen we meebrengen van thuis?)

Samen lettersoep/ letterkoekjes maken, hier komt W.O. koken aan bod.

De woorden die we kennen proberen uitbeelden, hiervan opnames maken en doorsturen naar de koning. (Muzische vorming- drama, Media)

Klanken maken, met letters. (hier werken de kinderen aan fonemisch bewustzijn)

Rijmen met de woorden.(Taal)

De woorden die de kinderen kiezen als meest gebruikte woorden in de communicatie met druktechniek stempelen.

Op zoek gaan naar het duurste woord.

Welke woorden hebben de kleur rood (zijn dingen die rood zijn)

Een letterwinkel maken. (Taal)

Filosofisch gesprek houden over de woorden die gebruikt worden in het boek, wat denk je dat ze betekenen zoals 'oudewijvenpraatjes'.

Emoties bespreken: zijn de mensen daar gelukkig, boos, bang blij of verdrietig.

8.1.6 Derde onderzoek: Project 'Sport'

In mijn laatste stage kozen de kinderen van de derde kleuterklas het project 'Sport'. Voor iemand die helemaal niet sportief is aangelegd was dit nogal een uitdaging. Daarbovenop was er dan nog mijn praktijkonderzoek voor mijn bachelorproef.

Naast een volledig project uitwerken kwam een 'Mantle' maken er nog bij, het eerste idee wat in me opkwam was de Olympische Spelen uitwerken.

Maar ik kon er niet meteen alle ideeën van de kinderen in verwerken want ze hadden hun sporten aangegeven waar ze alles wilden over ontdekken.

Omdat het een derde kleuterklas was en vele voorleesboeken rond sport iets te eenvoudig waren, koos ik er voor om een verhaal voor te lezen over Geronimo Stilton.

Geronimo die kent niks van sport en moet verslag uitbrengen over de Olympische Spelen.

In het maken van mijn 'Mantle' was ik op zoek naar een klant ik dacht steeds aan een organisator of directeur, maar ik had er geen goed gevoel bij.

Tot ik op een brainstormavond met mijn leerkracht 'Woord' mijn stageproject aan het overlopen was.

Ik vertelde haar over Geronimo en dat ik een verhaal voorlas over de Olympische Spelen.

Zo kwam het idee om van Geronimo de klant te maken.

Het verhaal was er want de kinderen hadden Geronimo al leren kennen tijdens de voorleesmomenten.

Geronimo had de hulp nodig van de kinderen. Na zijn bezoek aan de Olympische Spelen begreep hij nog steeds niks van sport.

Hij had vernomen dat de kinderen van 'De Boomhut' gekozen hadden voor het project 'Sport' dus wie kon hem beter helpen dan deze kinderen.

8.1.7 Een mini-'Mantle of the Expert' als introductie.

In mijn interview met Bob Selderslaghs kwam mijn idee rond een leerlijn uitwerken aan bod.

Ik was van het idee dat kinderen dat nodig hadden om ten volle een 'Mantle' te kunnen beleven.

Omdat ze toch moesten weten wat het was om een rol te spelen.

Bob vond dit niet meteen nodig. Kinderen spelen dag in dag uit rolletjes. Volgens hem kon je gewoon aan de slag met 'Mantle'.

De derde kleuterklas was een klas met weinig verbeelding. Dat kwam reeds naar voor gedurende mijn observatie.

Het zou dus een uitdaging worden om 'Mantle' aan te brengen in de klas.

Om eens te testen hoe ver de kinderen mee gingen in een verhaal, probeerde ik het fantasie naaidoosje te gebruiken zoals Bob in zijn boek beschreef en uitvoerig tijdens een interview liet zien. Met dit naaidoosje doe je alsof je naald en draad neemt uit je naaidoos en je een knoopje terug vastzet aan je kledij.

De activiteit met het naaidoosje zou de aanzet zijn om de kinderen duidelijk te maken wat echt is en wat niet.

Deze activiteit sloot ook perfect aan bij hun vorige project 'draadjes', waar de kinderen alle soorten technieken leerden met draad.

Ik verzamelde de kinderen na de speeltijd in de kring, nam mijn naaidoosje en zette deze op de tafel in het midden.

Ik vroeg hun aandacht en zei dat ze goed moesten opletten wat echt was en wat niet. Ik deed mijn doosje open en bekeek goed wat er in zat. Natuurlijk was mijn doosje leeg maar ik deed alsof er garen en naalden in zaten.

Ik nam mijn denkbeeldige naald en draad en tastte met de draad in het gaatje van de naald. Daarna maakte ik een denkbeeldig knoopje aan het uiteinde van de draad. Vervolgens ging ik op zoek naar een denkbeeldig knoopje dat perfect paste bij mijn kledij.

De kinderen waren van het begin af aan heel aandachtig en keken wat er gebeurde.

Nadien wisten ze heel goed te vertellen wat er zich had afgespeeld. Het moeilijkste was voor hen om onderscheid te maken tussen wat echt is en wat niet.

Er waren kinderen die het er moeilijk mee hadden en telkens weer zeiden: "Maar juf dat is niet echt he."

"Nee" dat is het niet. "Maar wat als het dat wel zou zijn, wat zou jij dan doen?"

De kinderen die wat achterdochtig waren, gingen er uiteindelijk toch in mee en vroegen of ze eens in het doosje mochten kijken.

Natuurlijk mocht dit. Ik deed een rondje in de kring met het doosje.

De kinderen die wantrouwig waren in het begin vroegen nu of ze ook iets uit het doosje mochten halen.

En zo gebeurde het, dat elk kind iets uit het doosje haalde. Er werd zelfs een diamant uit het doosje gehaald!

Dit was de eerste activiteit die de aanzet gaf naar 'Mantle of the Expert', Het was een geslaagde, korte activiteit.

De klas was er nu klaar voor om Geronimo op bezoek te krijgen.

Kort na de eerste activiteit kwam Geronimo voor het eerst op bezoek in de klas. De afspraak met de kinderen was dat ik naar buiten ging gaan en wanneer ik terug binnen kwam ik Geronimo zou zijn. Net als toen ik voor het eerst testte bij de tweede kleuterklas, ging ik ook niet verkleed binnen bij de derde kleuterklas.

Maar de kinderen reageerden anders dan de tweede kleuterklas. Ik deed alsof ik Geronimo was maar de meeste kinderen ging er niet in mee. De kinderen bleven herhalen dat ik niet Geronimo was maar juf Priscilla.

Er was slechts één kind dat heel enthousiast reageerde.

Zelfs na de uitgebreide uitleg voordien over het 'in' en 'uit' het verhaal stappen, bleven de kinderen hetzelfde herhalen "Nee het is niet echt", "jij was dat juf".

Keer na keer moest ik zeggen; "Ja, ik was het maar we hadden een afspraak. Wanneer ik naar buiten ga en nadien terug binnen kom ben ik Geronimo Stilton".

Ergens liep er iets fout en ik had geen idee waar het fout liep.

Geronimo had zijn uitleg gedaan. Hij had de hulp nodig van een expert en er moest een artikel over de Olympische Spelen in de krant komen.

Er was echter één probleem want Geronimo kende niks van sport.

Hij hoopte op de hulp van de kinderen en vroeg hen of ze voor hem op onderzoek wilden gaan. Als ze akkoord waren zouden ze experts zijn in de journalistiek.

De kinderen gingen akkoord om hem te helpen. Ze kregen de opdracht om alles te weten komen over sport. Ze moesten de sporten leren en op onderzoek gaan naar wat je bij een bepaalde sport nodig hebt.

Ze mochten zelf de sporten kiezen maar alles moest duidelijk zijn voor Geronimo zodat hij zijn artikel kon schrijven voor de krant.

Wat heb je nodig, op welk veld wordt er gespeeld en met hoeveel spelers wordt er gespeeld?

Hier en daar bleef er tussendoor een opmerking komen. 'Juf dat is niet echt Geronimo hé. Jij bent het'.

Het was alsof de kinderen de dunne lijn tussen wat echt is en fantasie aan het aftasten waren.

Om te kunnen helpen moesten ze natuurlijk in het verhaal terecht komen. Hoe gingen ze dat doen? Geronimo vroeg hen of ze in het verhaal gingen stappen of er in gingen springen?

“Nee”, klonk het klassikaal.

Toen stelde ik de vraag als Geronimo “Hoe zouden jullie in het verhaal willen stappen”?

Plots kwam er een idee van een jongen, die tegelijk één van de kinderen was die de meeste opmerkingen er rond had gemaakt.

Hij had een voorstel. “Wat als ze deden alsof ze een krant namen en die opensloegen” vanaf het moment dat de krant werd geopend zaten ze ‘in’ het verhaal.

Zo ontstond van de kinderen uit het idee om zelf een krant te gaan maken.

De inhoud van de krant zou gaan over de sporten waar ze zelf graag meer over te weten wilden komen.

Ze zouden de sporten gaan onderzoeken en uittesten.

Het is steeds de bedoeling dat kinderen heel duidelijk het verschil weten tussen wat echt is en wat niet.

Maar het is niet fijn om steeds hetzelfde opnieuw te horen van de kinderen.

Uiteindelijk probeerde ik de situatie op te lossen door heel duidelijk te zeggen tegen de kinderen in kwestie dat iedereen al gehoord had dat ik Geronimo was en dat ook wisten. De afspraak was dat we gingen doen alsof.

Toen ik terug in de klas kwam als mezelf en we dus in de ‘echte wereld’ waren ging ik een gesprek aan met de kinderen.

Ik vroeg hen waarom ze niet helemaal meegingen in het doen alsof. Daarnaast vroeg ik hen ook wat ze nodig hadden om wel mee te gaan in het verhaal.

Het was heel simpel volgens de kinderen. Wanneer je deed alsof moest je verkleed zijn om geloofwaardig te zijn.

Na de activiteit reflecteerde ik over het verloop van de les met de klasjuf en volgens haar kon het verschillende oorzaken hebben.

Het kon de timing zijn want soms is het beter om kleuters hun volledige aandacht te hebben en een specifieke activiteit na de speeltijd te doen.

Misschien was een personage met een bekend gezicht moeilijk voor hen en hadden ze net iets meer nodig om er in mee te gaan.

Eens de kinderen besloten hadden om zelf een krant te maken voor Geronimo, liet ik hen op onderzoek uitgaan.

Alle sporten die ze wilden onderzoeken werden genoteerd.

Om beurt kon er wie wou werken aan de krant. De krant kreeg de naam 'De Sportkrant'.
We stelden een kleine redactie op. De kinderen zijn in het Freinetonderwijs gewoon om te drukken.
Zo werd het drukmateriaal uitgehaald.
De kinderen beslisten wat er in de krant zou komen en hoe die vorm zou krijgen.
Want ze wilden dat het net echt was voor Geronimo.
Alle informatie werd gehaald uit de informatieve boekenhoek.
De kinderen selecteerden in de boeken prenten en ik hielp hen bij het lezen van de informatie.

Tussen de bezoeken van Geronimo in probeerde ik de kinderen nog meer mee te krijgen met het toepassen van één van Dorothy's conventies.
Ik gebruikte de conventie 'een boodschap via een brief' met een opdracht voor de kinderen.
De kinderen kregen de opdracht van Geronimo om een stadion te bouwen en dat stadion moest beschikken over een voetbalveld met het juiste aantal spelers.
Het was dus aan hen om uit te zoeken wat een stadion is en hoe dat er uit ziet.

Een klein groepje kinderen had er helemaal zin in en ging creatief aan de slag.
Ze begonnen met een overleg, wat heel belangrijk is want kinderen moeten goed kunnen samenwerken om zo hun einddoel te behalen.
Ze begonnen met het opzoeken van stadions en begonnen te bouwen met blokken.
Een poster van een voetbalveld werd gebruikt als ondergrond. De vraag kwam of ze tweeëntwintig poppen mochten halen uit het poppenhuis.
Ik ben toen eerst eens een kijkje gaan nemen naar hun bouwwerk.
Toen maakte ik de opmerking dat ze misschien een andere oplossing zouden moeten gaan zoeken want dat tweeëntwintig poppen misschien niet meteen in hun bouwwerk gingen kunnen.
Opnieuw gingen ze in overleg en liet ik hen verder werken.
Later op de dag kwamen ze vragen of ik een kijkje kon nemen want dat ze klaar waren en ze wilden graag een foto nemen voor Geronimo.

Ik ging kijken en tot mijn verbazing hadden ze strijkparels gebruikt om de spelers weer te geven.
Het waren niet gewoon tweeëntwintig willekeurige strijkparels maar ze hadden de opstelling gevolgd van één van de boeken. En werkten met twee kleuren duidelijk van elkaar gescheiden.
Er waren twee voetbalploegen met elk elf spelers. Daarnaast hadden ze nog eens ruimte voorzien voor de supporters.
Dit toonde aan dat het op onderzoek gaan en het moeten nadenken werkelijk loonde.

Voor ik het tweede bezoek inplande, ging ik toch nog eens aan de slag met de vertelschort om hun verbeelding wat aan te spreken.

Ik liet hen zelf een verhaal maken en hun fantasie gebruiken. Bij het tweede bezoek zou ik niks aan het toeval overlaten. Ik was ervan overtuigd dat ik de klas beter in stilte kon betreden.

Mijn plan was dat ik zou rondwandelen in de klas terwijl de kinderen druk bezig waren in de hoeken. Ik ging naar buiten en deed een lange groene mantel aan en nam een paraplu mee die diende als wandelstok.

De attributen waren er omdat ik wou zien of dit me enigszins kon helpen om de kinderen helemaal mee te krijgen in de fictie.

Ik wandelde de klas binnen zonder iets te zeggen. Ik ging kijken naar 'de redactie' en naar de bouwhoek waar ze het stadion bouwden.

Een paar kinderen kwamen meteen naar me toe. Wat opvallend was voor mij was dat het vooral de kinderen waren die ervoor moeite hadden om mee te gaan in het verhaal nu eerst naar me toe kwamen.

"Ben jij Geronimo?" was een vraag die voortdurend naar voor kwam.

Ik bleef de stilte volhouden tot alle kinderen rond me kwamen staan. Toen ze er allemaal waren gaf ik aan dat als ze me vragen wilden stellen ze iets moesten doen. De kinderen namen hun fictieve krant telden tot drie en sloegen hun krant open.

Zo gebeurde het dat ze in mijn verhaal terecht kwamen.

"Geweldig" dacht ik, ik had ze mee. Ze begonnen elk om beurt volop te vertellen over wat ze tot nu toe al hadden gedaan, ook de kinderen die tegendraads deden in het begin.

De kinderen vertelden over hun werk aan de krant, hun onderzoek naar de verschillende sporten en welke sporten ze al hadden geleerd. Het was magisch, zowel voor hen als voor mij.

Later in de week communiceerde Geronimo per brief met de kinderen en gaf hun een wiskundige opdracht waarin ze de juist genomen hoek moesten bepalen waaruit een foto werd genomen.

Dat was belangrijk want journalisten moesten wel vaker zelf foto's nemen die bij hun artikel in de krant kwam te staan.

Voor de opdracht kregen ze een oud fototoestel ter beschikking van Geronimo.

Met deze opdracht gingen we met de hele klas op zoek naar de plaatsen waar de foto's werden genomen en bepaalden de juiste hoek van waaruit de foto werd genomen.

Geronimo kwam een derde en laatste keer op bezoek. Hij kwam de informatie halen die de kinderen

voor hem hadden verzameld. Ze waren zelf op onderzoek gegaan en ontdekten sporten waarvan ze op kleuterniveau de basis leerden.

Alles wat er te verzamelen viel over deze sporten zochten ze op in hun informatieve sportbibliotheek. Deze brachten ze samen in hun 'sportkrant'.

De sportkrant kwam er na een idee van één van de kinderen om zelf een krant te maken voor Geronimo.

Bij het laatste bezoek had ik een goed gevoel.

De kinderen leerden deze methode kennen en leken oprecht geïnteresseerd in waar ze mee bezig waren.

Geronimo kwam opnieuw in stilte binnen in de klas. De kinderen waren enthousiast en riepen de hele klas bijeen.

Geronimo ging zitten en iedereen verzamelde zich in de kring.

Toen zei ik: "Jullie weten wat jullie moeten doen om te praten met Geronimo." en toen zaten ze klaar met hun fictieve krant om die open te slaan.

Het was geweldig! De kinderen legden spontaan uit wie wat had gedaan. En vooral gaven ze Geronimo de informatie die hij wou. Het was een krant op kleuterniveau. De uitleg van de sporten waren dat ook. Over welke sport gaat het, hoeveel spelers zijn er, op welk veld wordt de sport gespeeld en welke attributen zijn er nodig.

Het topmoment kwam nadat ik als Geronimo de klas had verlaten en even later terug binnen kwam als juf Priscilla.

Ik kreeg meteen te horen dat Geronimo was langsgesproken, dat ze alle uitleg hadden gedaan en dat ze hun krant hadden meegegeven. Wat ik vooral niet mocht vergeten was het fototoestel van Geronimo terug opsturen naar Geronimo eens ze klaar waren met hun foto-opdracht!

Het overviel me allemaal wat.

Deze 'Mantle' was meer dan gelukt, ook al was het heel moeilijk om deze klas in het begin mee te nemen in het verhaal en verliep deze 'Mantle' met vallen en opstaan.

Ik was geslaagd in mijn opzet, uitzoeken op welke manier ik 'Mantle of the Expert' kon gaan integreren in de kleuterklas.

8.1.8 Foto's tijdens de praktijk 'Mantle of the Expert'

Figuur 5: kleine 'Mantle' met naaidoosje.

Figuur 6: De kinderen gebruiken hun fantasie en halen zelf iets uit het naaidoosje.

Figuur 7: De kinderen bedenken een manier om in het verhaal te stappen.

Figuur 8: De kinderen gaan op onderzoek in de boekenhoek.

Figuur 9: De kinderen gaan aan het werk op de redactie.

Figuur 10: De kinderen knippen en plakken de geselecteerde foto's van hun onderzoek.

Figuur 11: De kinderen bedenken hoe ze de lay-out van hun krant willen.

Figuur 12: De kinderen gaan op zoek naar de juiste letters voor hun woorden.

Figuur 13: De redactie.

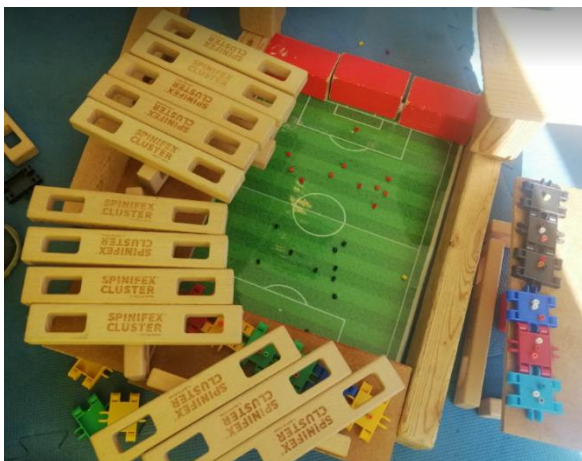
Figuur 14: De kinderen gaan aan de slag met de wiskundige opdracht.

Figuur 15: De kinderen bouwen een stadion.

Figuur 16: Het resultaat van de opdracht.

Figuur 17: Stadion ontworpen door de kinderen.

Figuur 18: Opdracht twee van Geronimo.

Figuur 19: De kinderen gaan aan de slag met de wiskundige opdracht van Geronimo, bepaal de juiste hoek waaruit een foto werd genomen.

Figuur 20: De kinderen kijken of de standplaats overeenkomt met de foto.

Figuur 21: De kinderen leren de basis van basketbal.

Figuur 22: De kinderen leren mikken.

Figuur 23: De kinderen leren de basis van hockey.

Figuur 24: De kinderen leren de basis van tennis.

Figuur 25: De kinderen leren hun evenwicht bewaren.

Figuur 26: De kinderen leren voetballen.

Figuur 27: Geronimo op zijn laatste bezoek.

Figuur 28: De kinderen geven uitleg aan Geronimo over de verschillende sporten die ze zelf onderzochten en beoefenden.

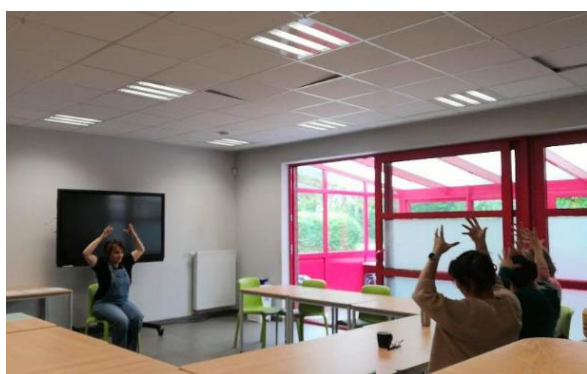
Figuur 29: Het eindresultaat van hun sportkrant gemaakt om Geronimo wegwijst te maken in de wereld van de sport.

Figuur 30: Workshop voor kleuterleerkrachten.

Figuur 31: Workshop voor kleuterleerkracht, we stappen in het verhaal.

9 RESULTAAT EN CONCLUSIE

Uit mijn probleemstelling werd volgende onderzoeksvraag afgeleid:

Op welke manier kan 'MoE' geïntegreerd worden in het kleuteronderwijs?

Uit mijn onderzoeksvraag werden verder deelvragen en hun doelstelling afgeleid:

1. Wat is 'MoE'?

'Mantle of the Expert' is een methode die sinds de jaren tachtig zijn oorsprong kent in Groot-Brittannië. Drama is het middel dat wordt gebruikt om kinderen tot actief leren te brengen.

De kinderen nemen hun eigen ontwikkeling in handen. De leerkracht stelt het curriculum voorop. Op welke manier er naartoe gewerkt wordt, ligt in handen van de kinderen.

In België wordt deze methode nog maar weinig gebruikt.

2. Wat is de meerwaarde van 'MoE' in het onderwijs?

Het werd reeds eerder bewezen dat spelend leren zijn vruchten afwerpt.

Er wordt meer aandacht besteed aan ervaringsgericht onderwijs, 'Mantle of the Expert' komt daar als methode aan tegemoet.

Het kan worden ingezet als didactisch middel en past in de rij van coöperatief leren, verhalend ontwerpen en STEM-onderwijs.

Het past ook in onze steeds meer vragende maatschappij. De leerkracht kan alle 21-eeuwse vaardigheden in een Mantle verwerken.

3. Kan je een eenvoudige versie van 'MoE' distilleren?

De basis van 'Mantle of the Expert' start bij het gebruik van dramatische conventies. Deze conventies zijn het hart van deze methode. Ze zorgen voor een intense beleving bij de kinderen.

Je kan 'Mantle of the Expert' vereenvoudigen door enkele conventies te selecteren.

4. Welke stappen moet ik doen om 'MoE' te gaan toepassen in de kleuterklas?

Klein beginnen is belangrijk om kleuters in aanraking te laten komen met 'Mantle of the Expert'.

Kinderen moeten zich bewust zijn van wat echt is en wat niet.

Kinderen moeten bereid zijn hun fantasie te gaan gebruiken.

Voor de leerkracht die niet bekend is met drama, wordt best een leerlijn gebruikt voor zichzelf om zich comfortabel te voelen in het spelen van een 'Teacher-in-role' en een 'Mantle of the Expert' geloofwaardig neer te zetten.

Belangrijk is dat je ook juiste momenten van de dag toepast wanneer je 'Mantle of the Expert' gaat inzetten.

5. Waar hebben leerkrachten nood aan wanneer ze 'MoE' willen gaan toepassen in de klas?

Leerkrachten moeten eerst en vooral open staan voor drama wanneer ze 'Mantle of the Expert' willen inzetten in de klaspraktijk. Een didactisch hulpmiddel kan worden ingezet met een korte uitleg.

Aanvullend kan een stappenplan gebruikt worden als hulpmiddel om zelf eenvoudig aan de slag te gaan met het creëren van een 'Mantle'.

Een kant-en-klaar lessenpakket met een lesfiche en uitgeschreven verhaal kan een begin zijn om te gaan experimenteren met 'Mantle of the Expert'.

Mijn onderzoek verliep goed. Ik had reeds een grote interesse in de methodiek en was er van overtuigd dat deze ook bij kleuters zou werken.

Alleen was het nog aftasten hoe je deze methodiek best zou gaan inzetten in de kleuterklas.

Mijn onderzoeksvraag was: "Op welke manier kan 'Mantle of the Expert' geïntegreerd worden in het kleuteronderwijs?"

Ik heb verscheidene dingen uitgeprobeerd met als eindresultaat dat in beide gevallen er uiteindelijk veel enthousiasme was bij de kinderen. Daarnaast namen de kinderen veel op en breidde hun woordenschat bewust heel erg uit. De kinderen leerden samenwerken wat voor kleuters niet altijd een evidentie is.

Het literatuuronderzoek leerde me de basis van een 'Mantle'.

Natuurlijk loopt het in de praktijk niet altijd zoals wordt beschreven in boeken en is hoe je het aanpakt sterk afhankelijk van de klas waarmee je werkt.

Ik ben er van overtuigd dat het goed was dat ik een eerste prépraktijkonderzoek deed en dat ik pas daarna een expert en iemand in het werkveld interviewde.

Zo kon ik al zaken waar ik vragen over had met hen bespreken.

Het tweede deel van mijn praktijkonderzoek liep anders dan het eerste. Waar ik in het eerste deel aanliep tegen hoe je als startende 'Mantle' gebruiker, de eerste keer zelf een 'Mantle' toepast, kon ik in mijn tweede deel mijn interviews meenemen in mijn onderzoek naar het proberen toepassen in de klas zonder leerlijn.

De leerlijn was er uiteindelijk om me als leerkracht te ondersteunen in het werken met drama in de klas.

Ik stootte bij het tweede deel op het moeilijk gegeven om een 'Mantle' te doen met kinderen die weinig fantasie hadden.

De eerste groep had helemaal geen probleem gehad met de fictieve wereld en de echte wereld.

Bij de tweede groep voelde ik dat ik in overleg moest gaan met de kinderen om tot enig resultaat te komen.

Door de grote moeite die het me kostte om 'Mantle' correct toe te passen en resultaat te hebben, heb ik wel veel geleerd.

Het leerde me dat elke klas anders is, niet elk kind gaat mee in een verhaal.

In de kleuterleeftijd tasten kinderen de dunne lijn af tussen fictie en werkelijkheid.

Je moet klein beginnen. Maar je moet vooral doen en leren uit hoe je het aanpakt.

Mijn opzet was een manier vinden om 'Mantle of the Expert' te introduceren in de kleuterklas en om te kijken of je deze methodiek kunt toepassen bij kleuters.

En op welke manier dat het best zou gebeuren.

En daarin ben ik geslaagd. Het is toepasbaar op kleuters maar als leerkracht moet je stapsgewijs te werk gaan.

Naarmate je deze methode een eerste keer geïntroduceerd hebt in de klas zal het makkelijker zijn voor de kinderen om mee te gaan in het verhaal. En op deze manier kan je als leerkracht nieuwe leerstof en ontwikkelingsdoelen nastreven.

Wat ik zeker zou willen meegeven aan leerkrachten die met deze methodiek aan de slag willen gaan, is om misschien te beginnen met het didactisch materiaal eens te gebruiken en in te zetten.

Maar toch zou ik ook aanraden om de boeken van Bob Selderslaghs erbij te halen.

Daarin is veel inspiratie terug te vinden om er verder nog mee aan de slag te gaan.

Door het praktijkonderdeel kwam ik tot de conclusie dat negen maanden zeker nog niet genoeg is om de methodiek in de vingers te krijgen.

Deze methodiek zal ik zeker in mijn latere klaspraktijk toepassen want ik kan me geen klaspraktijk voorstellen zonder 'Mantle of the Expert'.

Het is niet alleen voor de kinderen interessant om op deze manier leerstof op te nemen.

Ook voor de leerkracht is het een meerwaarde om de kinderen enthousiast te zien bij het onderzoeken en ontdekken van nieuwe dingen.

Dit is een methode die ik met veel enthousiasme zal doorgeven aan andere leerkrachten en latere collega's.

Ik geloof in de kracht van 'Mantle of the Expert' en wat deze voor kinderen en leerkrachten kan betekenen.

10 AFKORTINGENLIJST

BP: Bachelor Proef
'MoE': Mantle of the Expert
Mantle: Mantle of the Expert

11 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: De twee werelden van MoE (Selderslaghs, 2018)	23
Figuur 2: Overzichten duiding bij de lagere en hogere denkvaardigheden.....	28
Figuur 3: Visualisatie van de 21 ^e – eeuwse vaardigheden.....	29
Figuur 4: Overzichtstabel Taxonomie van Bloom	52
figuur 5: Kleine Mantle met naaidoosje.....	62
Figuur 6: De kinderen gebruiken hun fantasie en halen zelf iets uit het naaidoosje.....	62
Figuur 7: De kinderen bedenken een manier om in het verhaal te stappen.....	62
Figuur 8: De kinderen gaan op onderzoek in de Boekenhoek.....	63
Figuur 9: De kinderen gaan aan het werk op de redactie.....	63
Figuur 10: De kinderen knippen en plakken de geselecteerde foto's van hun onderzoek.....	63
Figuur 11: De kinderen bedenken hoe ze de lay-out van hun krant willen.....	64
Figuur 12: De kinderen gaan op zoek naar de juiste letters voor hun woorden.....	64
Figuur 13: De redactie.....	64
Figuur 14: De kinderen gaan aan de slag met de wiskundige opdracht.....	65
Figuur 15: De kinderen bouwen een stadion.....	65
Figuur 16: Het resultaat van de opdracht.....	65
Figuur 17: Stadion ontworpen door de kinderen.....	66
Figuur 18: Opdracht twee van Geronimo.....	66
Figuur 19: De kinderen gaan aan de slag met de wiskundige opdracht van Geronimo. Bepaal de juiste hoek waaruit een foto werd genomen.....	66
Figuur 20: De kinderen kijken of de standplaats overeenkomt met de foto.....	67
Figuur 21: De kinderen leren de basis van basketbal.....	67

Figuur 22: De kinderen leren mikken.....	67
Figuur 23: De kinderen leren de basis van hockey	68
Figuur 24: De kinderen leren de basis van tennis.....	68
Figuur 25: De kinderen leren hun evenwicht bewaren.....	68
Figuur 26: De kinderen leren voetballen.....	69
Figuur 27: Geronimo op zijn laatste bezoek.....	69
Figuur 28: De kinderen geven uitleg aan Geronimo over de verschillende sporten die ze zelf onderzochten en beoefenden.....	69
Figuur 29: Het eindresultaat van hun sportkrant gemaakt om Geronimo wegwijs te maken in de wereld van de sport.....	70
Figuur 30: Workshop voor kleuterleerkrachten.....	70
Figuur 31: Workshop voor kleuterleerkracht, we stappen in het verhaal.....	70

12 LITERATUURLIJST

Offline bronnen:

- Decin, G., Alaerts, L., Van Dessel, J., Vandersmissen, T., & Vloeberghs, L. (2016). *Onderzoekende leraren. Lijdraad voor praktijkonderzoek op school*. Tielt: Lannoo Campus.
- Bijsterveld, E., Haverkort, F., Noordam, L., Van Aken, M., van Gestel, M., & van der Lei, R. (2008). *Kleuter-wijs : liedbundel voor kinderen van 3-7 jaar*. Born: SMV.
- De Lestrade, A., & Docampo, V. (2013). *Het land van de grote woordfabriek*. 6e druk Wielsbeke: De Eenhoorn.
- E. Rombaut, I. Molein & T. Van Severen. (2019). *De Taxonomie van Bloom in de klas*. Kalmthout: Pelckmans Pro.
- E. Vos, P. Dekkers & E. Reehorst. (2007). *Verhalend ontwerpen*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Heathcote, D., & Bolton, G. (1995). *Drama for learning : Dorothy Heathcote's mantle of the expert approach to education*. Heinemann: Portsmouth.
- Heijdenus, E., Van Nunen, A., Boekel, H., & Carp, D. (2016). *Spelend leren en ontdekken : handboek drama voor het basisonderwijs*. Bussum: Coutinho.
- Hulsen, K. (2018). *De bachelorproef in 9 stappen*. Brugge: Howest (cursus).
- Hulsen, K. (2018). *De bachelorproef als meesterstuk. Handleiding bij de bachelorproef*. Brugge: Howest.
- K.Devos, K. Hulsen.(2020). *Bcreative, Digitale didactiek*. Brugge: Howest (cursus).
- Rempt, F. (2014). *Daan in de ruimte*. Alkmaar: Kluitman.
- Selderslaghs, B., & Taylor, T. (2018). *Mantle of the expert : een handleiding voor beginners : drama als leermiddel in het lager onderwijs*. Antwerpen: Garant.
- Selderslaghs, B. (2020). *Het ABC van Mantle of the Expert : inspiratiegids voor elke dramadocent*. Vilvoorde: Boeklyn.
- Taylor, T. (2016). *A beginners guide tot Mantle of the Expert*. Norwich: Singular Publishing.

Online bronnen:

- Aitken, V.(2023) Mantle of the Expert (NZ) website. Geraadpleegd op 28 oktober 2022, via: <http://www.mantleoftheexpert.co.nz>
- Malcher, C.(Host). (2016, 16 oktober). Mantle of the Expert with Tim Taylor (Nr. 79) [Podcastaflevering]. In Teachers education review. Terpodcast. Geraadpleegd op 21 januari 2023, via <https://open.spotify.com/episode/6mai6ilMhT23vtuTCushTI?si=903c8b4daef943d7>

Selderslaghs, B. (z.j.) Mantle of the Expert (BE) website. Geraadpleegd op 28 oktober 2022,
via: <http://www.mantleoftheexpert.be>

Taylor, T. (z.j.)Mantle of the Expert (UK) website. Geraadpleegd op 28 oktober 2022, via:
<http://www.mantleoftheexpert.com>

Karels, M. (2023) Wij leren. Geraadpleegd op 03 juni 2023 via:
<https://wij-leren.nl/taxonomie-van-bloom-uitleg.php>

13 BIJLAGEN

13.1.1 Algemene ontwikkelingsdoelen voor kleuters bij het inzetten Mantle of the Expert

Alle leergebieden kunnen in een 'Mantle of the Expert' aan bod komen. Wat er in de 'Mantle of the Expert' aan bod komt, wordt deels bepaald door het curriculum.

Daarnaast kunnen nog meerdere doelstellingen behaald worden afhankelijk van het onderwerp van de 'Mantle' en de inbreng van de kleuters.

Om 'Mantle of the Expert' toegankelijk te maken voor alle onderwijsetten stelde ik enkele ontwikkelingsdoelen op die worden nagestreefd bij het inzetten van deze methodiek.

Cognitieve ontwikkeling:

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

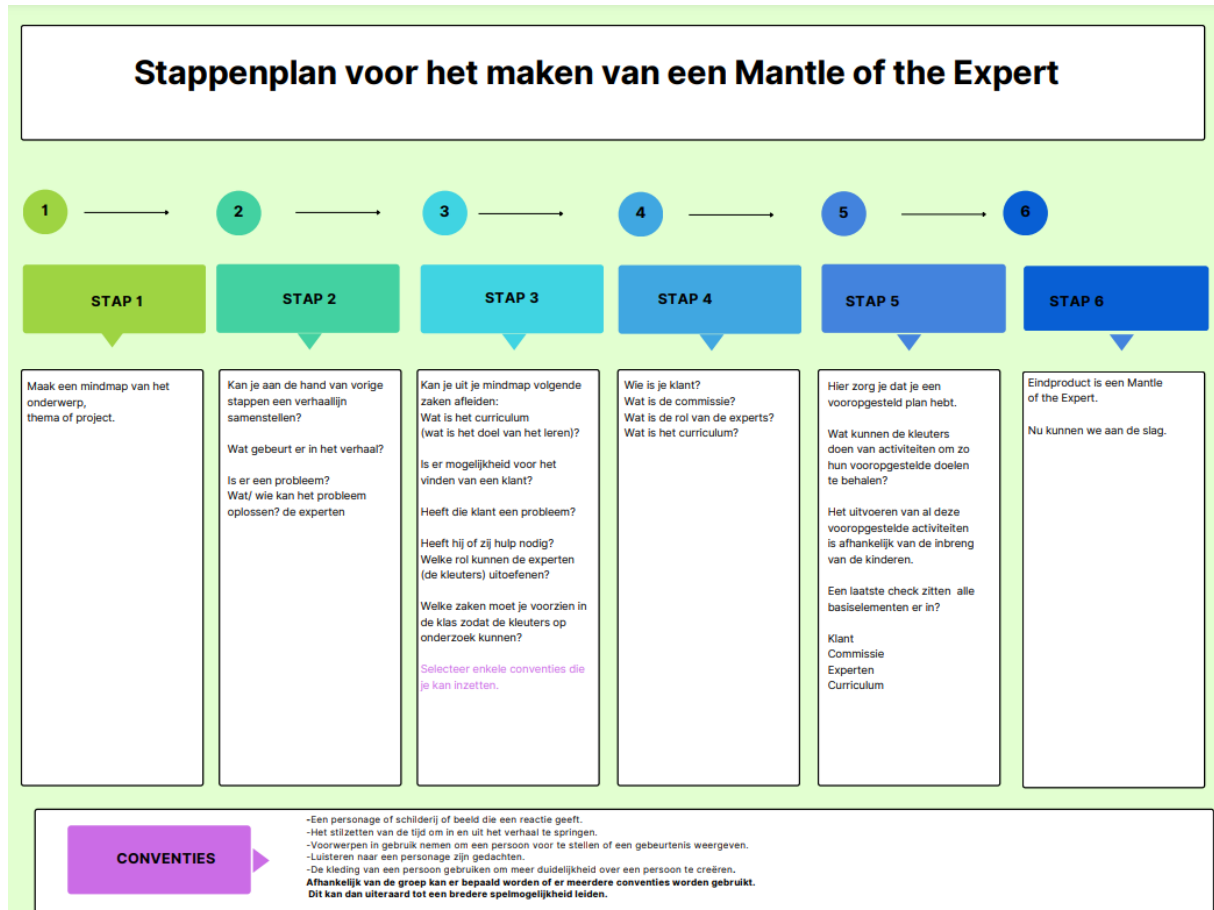
Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

Afhankelijk van het onderwerp van de Mantle kan de leerkracht doelen selecteren die nagestreefd kunnen worden.

13.1.2 Stappenplan voor het maken van een 'Mantle of the Expert' voor kleuters.

Een stappenplan voor de leerkracht als houvast om zelf aan de slag te gaan met het maken van een 'Mantle of the Expert'.

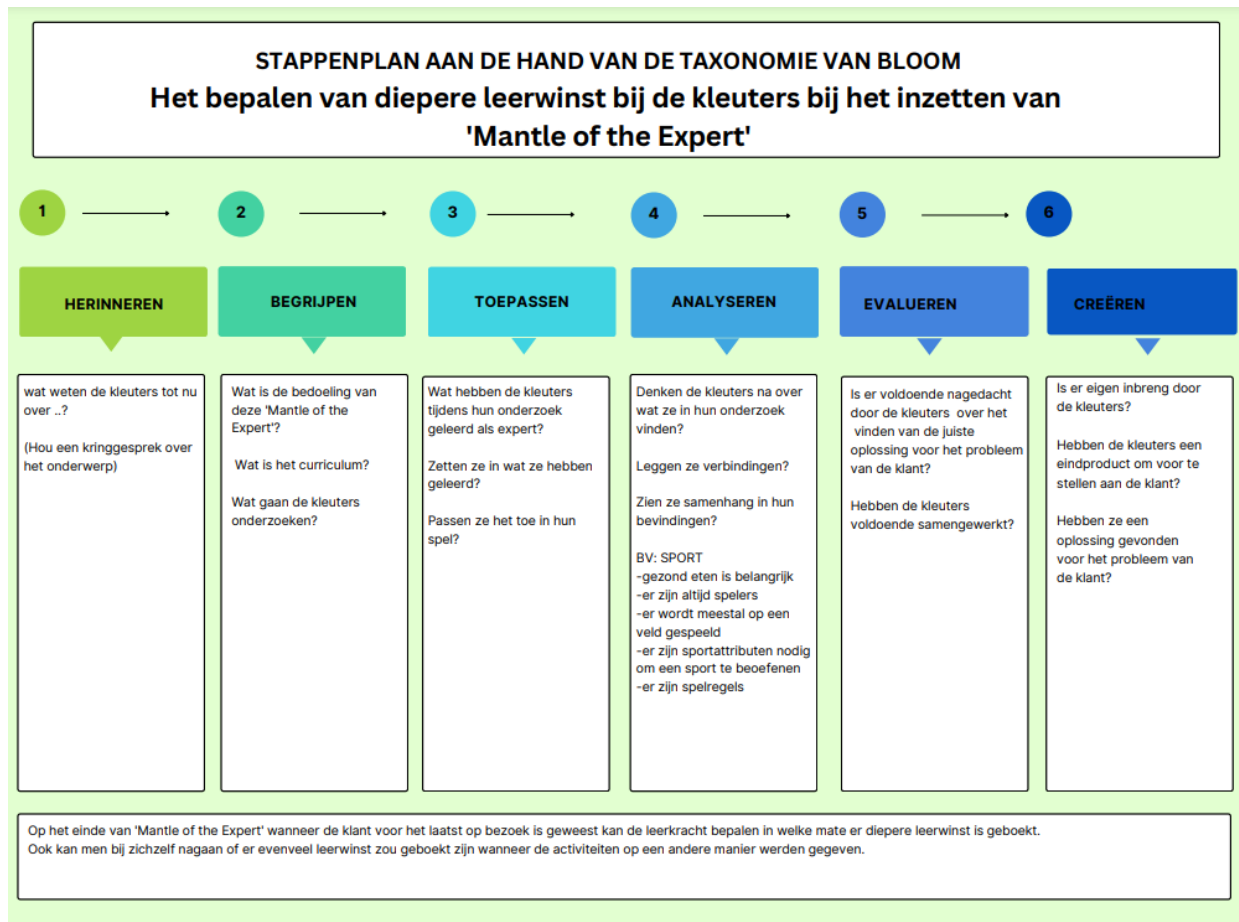

13.1.3 Stappenplan aan de hand van de Taxonomie van Bloom.

Een stappenplan gemaakt aan de hand van de Taxonomie Van Bloom.

Door het stellen van vragen kan de leerkracht de diepere leerwinst van de kinderen bepalen.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LEERGEBIED:

Nederlands: luisteren, spreken, schrijven / Muzisch experimenteren: drama/W.O. mens en maatschappij, techniek

WERKVORM:

Mantle of the Expert

ORGANISATIE:

De kinderen zitten in de kring.

LESONDERWERP: Het land van de grote woordfabriek

DUUR LES:

Onbepaald, loopt door tijdens project.

DOELSTELLINGEN:**Cognitieve ontwikkeling:**

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LESOPBOUW:

INLEIDING:

Klant: De koning van het land van de grote woordfabriek.

Probleem: De mensen in 'Hlvdgw' praten bijna niet meer, het is er heel stil en de koning houdt niet van die stilte, er moet een oplossing komen.

Commissie: De experts helpen de inwoners om woorden gratis te maken, zodat ze opnieuw kunnen praten.

Hoe kunnen we woorden maken zodat de inwoners ze dan gratis kunnen gebruiken en uitspreken?

Experten: De kinderen.(taalexperten)

MIDDEN:

De kinderen maken kennis met de koning van het land van de grote woordfabriek, hij legt zijn probleem uit en vraagt of ze willen helpen.

Hij recruteert de taalexperten om zijn inwoners terug aan de praat te krijgen en de stilte te doorbreken.

De koning wordt gespeeld door de LK.

De kinderen moeten tot een oplossing van het probleem komen om zo de inwoners van 'Hlvdgw' te helpen.

SLOT:

De experts helpen de koning en geven hem een grote doos vol woorden, zodat de inwoners gratis de woorden kunnen gebruiken en dus niet alleen de rijke mensen kunnen praten.

Voor verdere info zie bijlage: Mantle of the Expert 'Het land van de grote woordfabriek'

13.1.5 Bijlage: Het land van de grote woordfabriek

Uitleg werkvorm:

Er is een echte wereld. (De wereld van de leerkracht en de kinderen.)

Er is een fictieve wereld waar het verhaal zich afspeelt. (Het land van de grote woordfabriek.)

Door middel van in en uit het verhaal te stappen, kunnen we 'Mantle of the Expert' in de klas gebruiken als werkvorm. De bedoeling is kinderen tot meer leerwinst te laten komen, door te exploreren, onderzoeken en door in de rol van een taalexpert te kruipen.

De leerkracht zelf kiest welke leergebieden hij/ zij in de werkvorm aan bod laat komen.

Welke leergebieden komen aan bod:

Nederlands: lezen en schrijven

Muzische vorming: drama

W.O.: techniek

W.O.: Mens en maatschappij

Onderzoeksvragen:

Hoe kunnen we de mensen in het land van de grote woordfabriek terug aan het praten krijgen?

Wat is het verschil tussen rijk en arm zijn?

Verhaal: Het land van de grote woordfabriek.

De koning van het land van de grote woordfabriek is ten einde raad. Het is heel stil in zijn land.

De mensen praten er bijna niet. Alleen de rijken in het land praten nog.

Woorden zijn er immers niet gratis. De mensen, vooral de gewone mensen moeten er hard voor sparen want woorden uitspreken is er erg duur.

De koning heeft genoeg van de stilte en zoekt een oplossing, maar hij kan het niet alleen.

Hij heeft experts nodig en die experts zouden wel eens de kinderen uit deze klas kunnen zijn.

Experten: Taalexperten. (De kinderen)

Klant: De koning van het land de grote woordfabriek.

Commissie: Oplossingen bedenken om de arme mensen in het koninkrijk te helpen terug te praten. (De kinderen ertoe laten komen dat ze manieren bedenken om woorden gratis te maken.)

Probleem: Spreken is heel duur in het land van de grote woordfabriek.

Taken:

Een manier vinden om woorden gratis te maken voor de inwoners.

Samen alle woorden die we kennen uitspreken.

Op zoek gaan naar welke woorden we het meeste gebruiken wanneer we communiceren.

Inleiding verhaal:

Volwassene-in-rol als koning (Leerkracht)

De kinderen leren de koning van 'Het land van de grote woordfabriek' kennen.

Ze kunnen de koning op zijn troon zien zitten. De koning heeft verdriet; het is heel stil in zijn land.

De koning sluit de ogen en het wordt stil. (Moment van overstap van de fictieve wereld naar de echte wereld.)

Nadat de kinderen de koning hebben geobserveerd, stopt de leerkracht met de rol te spelen van de koning, en komt terug in de echte wereld.

De leerkracht, doet alles wat een koning zou doen en leeft zich helemaal in. Alleen zo kunnen de kinderen het verschil tussen de echte wereld en de fictie waarnemen.

"De leerkracht vraagt wat de kinderen hebben gezien?"

"Wat willen jullie graag te weten komen?"

De kinderen reflecteren.

De leerkracht stapt opnieuw in de 'teacher -in-role' en kruipt in de rol van de koning.

De koning is opnieuw heel erg verdrietig en beklaagt zichzelf en zijn land.

De koning doet zijn verhaal en de kinderen luisteren naar het verhaal.

"Het is hier zo stil, geen woord heb ik nog gehoord de laatste dagen..

Woorden zijn hier zo duur dat mijn mensen ze niet kunnen betalen, alleen enkele rijken kunnen zich woorden permitteren, want zij hebben er het geld voor.

De anderen, het grootste deel van de mensen die zwijgen, want wanneer ze willen een woord uitbrengen dan moeten ze daar heel lang voor sparen. Ze moeten ook goed nadenken aan welke woorden ze geld willen uitgeven.

Ik heb deze manier van leven bedacht, maar het is hier zo saai geworden en zo stil..

Ah wat kan ik doen, ik weet het niet meer, ik heb hulp nodig."

De leerkracht stapt uit zijn/haar rol.

De leerkracht vraagt aan de kinderen: "Wat hebben jullie vernomen, weet je al iets meer?"

De kinderen reflecteren over wat er is gebeurd.

De leerkracht luistert naar de kinderen en vertelt aan de kinderen dat als ze vragen hebben voor de koning en ze willen die beantwoord zien, dat ze dan in het verhaal zullen moeten springen, want nu zitten ze in de echte wereld en de koning zit in de fictieve wereld.

De leerkracht en de kinderen denken na over het land van de grote woordfabriek.

De leerkracht:

“Hebben jullie een idee hoe de wereld van de koning eruit ziet?”

“Hoe zou een woordfabriek er kunnen uitzien?”

De leerkracht: “En zijn jullie klaar om te springen zo meteen?”

Wanneer de kinderen aangeven dat ze er klaar voor zijn gaat de leerkracht even terug in zijn/ haar rol als koning.

De koning: “Oh ik ben zo blij, er komen experts naar mijn land, het zijn taalexperts.

Die zijn goed met woorden en letters dus die kunnen me vast helpen.”

De kinderen springen samen met de leerkracht in het verhaal en krijgen te horen van de koning wat er allemaal mis loopt in het land.

Ze horen dat hij hulp nodig heeft, hulp die zij hem misschien wel kunnen bieden.

Omdat zij de specialisten/ experts zijn in taal.

De leerkracht komt terug in de echte wereld en vraagt aan de kinderen wat er is gebeurd.

De kinderen reflecteren, geven aan dat ze naar de koning moeten.

De kinderen zijn bereid om te helpen en springen samen met de leerkracht in het verhaal.

De koning: “ Welkom taalexperts, ik heb voor jullie een opdracht.”

De koning heeft taken voor de kinderen, als zij de experts willen zijn.

De koning: “ Willen jullie mij helpen? Kunnen jullie ervoor zorgen dat mijn mensen terug praten?”

Ik heb enkele taken die jullie voor mij moeten uitvoeren, die misschien kunnen helpen.

Wanneer jullie deze taken hebben uitgevoerd, kom ik jullie een bezoekje brengen.

Zie: Uit te voeren activiteiten.

De kinderen springen uit het verhaal en starten aan hun missie.

Tussendoor krijgen de kinderen nieuws over hoe goed ze bezig zijn, via een postduif die tussen de twee werelden kan vliegen en met beiden kan communiceren.

Wanneer de kinderen klaar zijn met hun opdrachten, komt de koning terug en kunnen ze hem alles voorleggen wat hij van hen gevraagd heeft.

Zo komen ze tot de oplossing: Ze maken de woorden gratis voor de mensen van het land van de grote

woordfabriek. Ze bezorgen een grote doos vol woorden die zij zelf gemaakt hebben aan de koning.

Uit te voeren activiteiten: (opdracht van de koning, communicatie via de postduif.)

De inbreng van de kinderen is heel belangrijk. Afhankelijk daarvan kunnen geplande activiteiten nog een andere vorm aannemen.

Uit te voeren activiteiten

-De klas ombouwen naar een woordfabriek (wat hebben we nodig/ kunnen we meebrengen van thuis?)

-De woorden die we kennen proberen uitbeelden, hiervan opnames maken en doorsturen naar de koning.

-Klanken maken, met letters (werken aan het fonologisch bewustzijn).

-Rijmen met de woorden (afhankelijk van de leeftijd van de kinderen oefenen op beginrijm, eindrijm).

-De woorden die de kinderen kiezen als meest gebruikte woorden in de communicatie met druktechniek stempelen.

-Op zoek gaan naar het duurste woord.

-Welke woorden hebben het kleur rood (de kleuters denken aan dingen die rood zijn)

-Een letterwinkel maken in de klas (zo kunnen er ook woorden verkocht en gekocht worden en kunnen de kinderen werken aan het leergebied Wiskunde).

-Filosofisch gesprek houden over de woorden die gebruikt worden in het boek, wat denk je dat ze betekenen, zoals oudewijvenpraatjes'.

-Emoties bespreken: zijn de mensen daar gelukkig, boos, bang blij of verdrietig.

(Er worden geen attributen gebruikt tijdens deze 'Mantle of the Expert'. Door hoe de persoon-in-role zich gedraagt, komt dit heel geloofwaardig over voor de kinderen en gaan ze mee in het verhaal.)

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LEERGEBIED:

Nederlands: luisteren, spreken/ Muzisch experimenteren: drama/
W.O.: Mens en maatschappij, techniek

WERKVORM:

Mantle of the Expert

ORGANISATIE:

De kinderen zitten in de kring.

LESONDERWERP: De ruimtemissie

DUUR LES: Onbepaald, loopt door tijdens project.

DOELSTELLINGEN:**Cognitieve ontwikkeling:**

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LESOPBOUW:

INLEIDING: De leerkracht neemt de kinderen mee in een fictieve wereld.

Klant: De laatste astronaut op aarde (de leerkracht speelt een teacher-in-role)

Probleem: Een asteroïde is onderweg naar ons zonnestelsel

Commissie: De experts worden gerekruteerd door de astronaut en worden zo experts en zijn nieuwe astronautenteam.

Experten: De kinderen: astronauten

MIDDEN:

De kinderen maken kennis met de astronaut,
De leerkracht zet overtuigend de rol neer van de klant.

Om de klant/de astronaut te kunnen helpen moeten de kinderen mee in het verhaal stappen.

Hoe ze in het verhaal stappen beslissen ze zelf.

De astronaut deelt zijn probleem met de kinderen en vraagt of ze bereid zijn hem te helpen.

De astronaut recruteert de experts/astronauten om samen met hem een oplossing te bedenken voor het probleem en zo ons zonnestelsel te redden van de asteroïde.

SLOT:

De experts helpen de astronaut en komen tot een oplossing van zijn probleem.

Voor verdere info zie bijlage: 'Mantle of the Expert' 'De ruimtemissie'

13.1.7 Bijlage: 'Mantle', De ruimtemissie

Uitleg werkvorm:

Er is een echte wereld. (De wereld van de leerkracht en de kinderen.)

Er is een fictieve wereld waar het verhaal zich afspeelt. (De ruimte.)

Door middel van in en uit het verhaal te stappen, kunnen we 'Mantle of the Expert' in de klas gebruiken als werkvorm. De bedoeling is kinderen tot meer leerwinst te laten komen, door te exploreren, onderzoeken en door in de rol van een expert te kruipen.

De leerkracht zelf kiest welke leergebieden hij/ zij in de werkvorm aan bod laat komen.

Welke leergebieden komen in deze Mantle aan bod:

Muzische vorming: Drama- Muziek- Beeld

W.O.: techniek

Wiskunde: Ruimtelijke oriëntatie

W.O.: Mens en maatschappij

Bewegingsopvoeding

Onderzoeksvragen:

Hoe kunnen wij de astronaut helpen om ons zonnestelsel te redden van een asteroïde?

Verhaal:

Een asteroïde is onderweg is naar ons zonnestelsel.

Experten: Ruimte-experten. (De kinderen)

Klant: De enige astronaut op aarde.

Commissie: Een bedreigende asteroïde een andere koers laten nemen.

(De kinderen ertoe laten komen dat ze ons zonnestelsel willen redden.)

Probleem: Er is maar één astronaut op aarde, maar die kan de missie niet alleen aan.

Taken:

Op onderzoek gaan hoe een asteroïde een andere baan kan worden gegeven.

Wat hebben we nodig?

Kunnen we zelf een systeem bedenken die de asteroïde een andere koers kan geven?

Inleiding verhaal:

Volwassene-in-rol als astronaut (Leerkracht)

De leerkracht vertelt de kinderen dat er iemand heel belangrijk naar de klas komt en dat ze hun dramabril moeten opzetten.

De afspraak is dat wanneer de leerkracht naar buiten gaat, ze terug naar binnen zal komen als de enige astronaut die nog op onze aarde is!

Leerkracht: "Wanneer we willen dat de astronaut langskomt en we ermee kunnen gaan praten zullen we in het verhaal moeten springen."

"Zijn jullie daar klaar voor?"

"Tellen we gewoon af? Of doen we het zoals er een raket wordt gelanceerd naar de ruimte?"

De leerkracht en kinderen: "Tien -negen-acht-zeven-zes-vijf -vier-drie-twee-één!" de leerkracht en kinderen springen samen in het verhaal.

De leerkracht verdwijnt uit de klas en komt kort daarna terug naar binnen en speelt een teacher-in-role als astronaut.

De astronaut komt op bezoek in de klas en vertelt over zijn groot probleem.

Astronaut: "Hallo allemaal."

"Ik heb gehoord over jullie project 'De ruimte' dus ik dacht dat ik hier terecht kon met mijn probleem."

Op dit moment is er een asteroïde onderweg naar ons zonnestelsel (Hier gebruiken we zonnestelsel om de kinderen niet bang te maken) Een team van astronauten kreeg de belangrijke missie om deze asteroïde een andere koers te laten nemen. De astronauten zijn onderweg ziek geworden en zijn nu op terugweg naar de aarde. Daarom werd ik als enige astronaut hier nog op aarde aangesteld om de missie te volbrengen.

Maar ik kan het niet alleen. Ik heb een team van experts nodig om me te helpen.

Zouden jullie die experts willen zijn?

Je zal moeten leren hoe je een astronaut wordt en leren over de ruimte, ons zonnestelsel en over de planeten.

En over asteroïden moet je ook alles te weten komen.

Jullie juf kan jullie daarbij helpen.

Wanneer jullie er klaar voor zijn, kom ik terug.

Maar voor nu springen we terug uit het verhaal: "Tien-negen-acht-zeven-zes-vijf-vier-drie-twee-één!"

De astronaut verdwijnt terug uit de klas en even later komt de leerkracht terug naar binnen.

Dag kinderen vertel eens wat is er zonet gebeurd is?

De kinderen reflecteren.

Buiten het verhaal wordt de kinderen aangeleerd waarover ze moeten beschikken om experts te worden.

Zie: Uit te voeren activiteiten.

De astronaut komt na enkele dagen terug op bezoek in de klas om te zien hoe ver de kinderen staan.

Er wordt opnieuw in het verhaal gesprongen.

De leerkracht speelt opnieuw de 'teacher -in-role' en kruipt in de rol van de astronaut.

De astronaut komt luisteren naar hoe ver de kinderen staan in hun onderzoek en opleiding tot astronaut.

De kinderen leggen hun ideeën voor aan de astronaut.

Samen komen ze tot een oplossing om de asteroïde een andere koers te laten nemen.

De oplossing is een onbemande raket bouwen en deze afschieten in de ruimte om zo de asteroïde tegen te gaan en ze een andere koers te laten nemen.

De kinderen redden ons zonnestelsel.

Uit te voeren activiteiten: (opdracht van de astronaut)

De inbreng van de kinderen is heel belangrijk. Afhankelijk daarvan kunnen geplande activiteiten nog een andere vorm aannemen.

-De klas ombouwen naar een ruimtestation (Wat hebben we nodig/ kunnen we meebrengen van thuis?)

-Boekenhoek voorzien van informatieve boeken over de ruimte, planeten en ruimtetechniek.

-Techniek activiteit: bv bouwen van een telescoop

bouwen van een raket

-Bewegingsopvoeding: bewegingsomloop om zich om te scholen tot astronaut.

-Verhaal voorlezen: Daan in de ruimte.

-W.O. : koken maken van planeten van marsepein

-Taal: woordmuur –woordenschat aanleren

-Muzische vorming: Lied over de planeten (kenmerken en eigenschappen komen aan bod)

Lied over de planeten, bewerking op origineel lied Handensamba (Bijsterveld, Haverkort, Noordam, Van Aken, van Gestel, & van der Lei,2008).

Een planeet hier ver vandaan Mercurius was de naam,
die zei: kijk mij ik ben zo lekker klein.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Venus was de naam,
die zei: kijk mij ik ben de helderste planeet.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet rondom ons Aarde was de naam,
die zei: kijk mij vol water en verse lucht.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Mars was de naam,
die zei: kijk mij mijn stenen zijn rood.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Jupiter was de naam,
die zei kijk mij ik ben het allergrootst.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Saturnus was de naam,
die zei kijk mij ik heb ringen rondom mij.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.
Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Uranus was de naam,

die zei kijk mij ik sta lichtjes op mijn zij..

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Een planeet hier ver vandaan Neptunus was de naam,

die zei kijk mij ik ben de laatste in de rij.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

Doe je han-den om-hoog, doe je han-den om-laag.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LEERGEBIED:

Nederlands: luisteren, spreken/ Muzisch experimenteren: drama/beeld
W.O.: Mens en maatschappij, techniek/ Wiskunde: inzicht, Bewegingsopvoeding

WERKVORM:

Mantle of the Expert

ORGANISATIE:

De kinderen zitten in de kring.

LESONDERWERP: SPORT**DUUR LES:**

Onbepaald, loopt door tijdens project.

DOELSTELLINGEN:**Cognitieve ontwikkeling:**

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LESOPBOUW:

INLEIDING: De leerkracht neemt de kinderen mee in een fictieve wereld.

Klant: Geronimo Stilton (de leerkracht speelt een teacher-in-role)

Probleem: Geronimo moet een krantenartikel schrijven maar begrijpt niks van sport.

Commissie: De experts worden gerekruteerd door Geronimo als journalisten en worden zo experts in de wereld van de sport.

Kan je op een eenvoudige manier een sport uitleggen?

Experten: De kinderen: journalisten

MIDDEN:

De kinderen maken kennis met Geronimo Stilton en zien een glimp van hem in de fictieve wereld,

De leerkracht zet overtuigend de rol neer van de klant.

Om met Geronimo te kunnen communiceren moeten de kinderen mee in het verhaal stappen.

Hoe ze in het verhaal stappen beslissen ze zelf.

Geronimo deelt zijn probleem met de kinderen en vraagt of ze bereid zijn hem te helpen.

Geronimo recruteert de experts/journalisten om alles te weten te komen over sport.

De kinderen moeten een oplossing bedenken voor het probleem van Geronimo. Op welke manier ze Geronimo helpen, is aan de kinderen.

SLOT:

De experts helpen Geronimo en komen tot een oplossing van zijn probleem.

Voor verdere info zie bijlage: Mantle of the Expert 'Sport'

13.1.9 Bijlage: 'Mantle': Sport

Uitleg werkvorm:

Er is een echte wereld. (De wereld van de leerkracht en de kinderen.)

Er is een fictieve wereld waar het verhaal zich afspeelt.

Door middel van in en uit het verhaal te stappen, kunnen we 'Mantle of the Expert' in de klas gebruiken als werkvorm. De bedoeling is kinderen tot meer leerwinst te laten komen, door te exploreren, onderzoeken en door in de rol van een taalexpert te kruipen.

De leerkracht zelf kiest welke leergebieden hij/ zij in de werkvorm aan bod laat komen.

Welke leergebieden komen aan bod:

Nederlands: lezen en schrijven

Muzische vorming: drama

W.O.: techniek

wiskunde: ruimtelijke oriëntatie

Bewegingsopvoeding

W.O.: Mens en maatschappij

Onderzoeksvragen:

Hoe kunnen we zoveel mogelijk te weten komen over sporten?

Welke sporten zijn er?

Welke spelregels zijn er?

Hoeveel spelers zijn er in een bepaalde sport?

Welke attributen hebben we nodig?

Welke speelvelden bestaan er?

Verhaal: Geronimo Stilton

Geronimo Stilton is journalist. Hij krijgt de opdracht om een krantenartikel te schrijven over de Olympische Spelen.

Na op bezoek te gaan bij de spelen en interviews te hebben afgenomen van sporters, snapt Geronimo nog steeds niks van sport.

Hij heeft duidelijk hulp nodig van experts en wie kan er beter dingen eenvoudig uitleggen dan kinderen.

Experten: Journalisten. (De kinderen)

Klant: Geronimo Stilton.

Commissie: Leer alles over sport, de sporters, de velden en de regels.

Probleem: Geronimo begrijpt niks van sport maar moet een krantenartikel maken over sport.

Taken:

De kinderen leren de basisprincipes van een sport, de handelingen, de regels, verschillende velden en het aantal actieve spelers.

Heel belangrijk in balsporten is balbezit.

Inleiding verhaal:

Volwassene-in-rol als Geronimo (Leerkracht)

De kinderen maken kennis met Geronimo Stilton. (zien hem in de fictieve wereld)

De kinderen zien Geronimo peinzend zitten aan zijn bureau.

Hij staart voor zich uit naar een leeg blad papier.

(Hier komt het moment waar de leerkracht als teacher-in-role de overstap maakt naar de echte wereld.)

Nadat de kinderen Geronimo hebben kunnen observeren, stopt de leerkracht met de rol te spelen van Geronimo en komt terug in de echte wereld.

De leerkracht toont duidelijk verschil aan bij het spelen van zijn of haar rol, zo is het alleen mogelijk om de kinderen het verschil tussen de echte wereld en de fictieve wereld te tonen.

“De leerkracht vraagt wat hebben jullie gezien?”

“Wat willen jullie graag te weten komen?”

De kinderen reflecteren.

De leerkracht stapt opnieuw in de ‘Teacher-in-role’ en kruipt in de rol van Geronimo.

De kinderen luisteren hier naar Geronimo zijn gedachten.

Geronimo beklagt zichzelf. Hij ziet het niet zitten om een krantenartikel over de Olympische spelen te schrijven.

Hij kent niks van sport. Al de interviews die hij deed waren voor niks! Want hij snapt er nog steeds niks van.

“Wat moet ik doen ,ik heb dringend hulp nodig!”

De leerkracht stapt uit zijn/haar rol en vraagt aan de kinderen: “Wat hebben jullie vernomen, weet je al iets meer?”

De kinderen reflecteren over wat er is gebeurd.

De leerkracht luistert naar de kinderen, en vertelt aan de kinderen dat als ze vragen hebben voor de Geronimo en ze willen die beantwoordt zien, dat ze dan in het verhaal zullen moeten springen.

Nu zitten de kinderen nog in de echte wereld en Geronimo zit in de fictieve wereld.

De leerkracht en de kinderen denken samen na over hoe ze Geronimo van dienst kunnen zijn.

De leerkracht: "Weten jullie hoe jullie misschien Geronimo zouden kunnen helpen? "

De leerkracht: "Maar dan moeten jullie wel in het verhaal springen, anders zal het niet lukken."

Hoe zouden jullie in de wereld van Geronimo willen terechtkomen?

Zouden jullie in de wereld stappen, springen of zouden jullie het op een andere manier willen doen?

De kinderen geven aan hoe ze in het verhaal willen terecht komen.

(Alles is mogelijk zelfs het openen van een krant.)

De kinderen springen samen met de leerkracht in het verhaal. Hier kruipt de leerkracht opnieuw in de rol van Geronimo.

De kinderen kunnen nu in gesprek gaan met Geronimo.

Geronimo vertelt zijn probleem aan de kinderen. Hij weet niet hoe hij zijn krantenartikel moet gaan schrijven.

Hij begrijpt helemaal niks van sport en hoopt dat zij gaan kunnen helpen door op onderzoek uit te gaan en experts te worden in de wereld van de sport.

Kinderen kunnen nu eenmaal eenvoudiger dingen uitleggen en als ze dit onderzoek voor hem doen kan hij misschien toch nog zijn krantenartikel schrijven.

De kinderen springen uit het verhaal, en starten aan hun missie.

Tussendoor krijgen de kinderen opdrachten van Geronimo. Via een brief communiceert Geronimo met de kinderen.

Wanneer de kinderen klaar zijn met hun opdrachten, komt de Geronimo voor een laatste keer op bezoek en kunnen ze hem alles voorleggen wat hij gevraagd heeft.

Zo komen de kinderen uiteindelijk tot de oplossing: Ze maken zelf een krant voor Geronimo waarin elke sport heel eenvoudig is uitgelegd.

Uit te voeren activiteiten:

Opdrachten van Geronimo, communicatie via brief.

De inbreng van de kinderen is heel belangrijk. Afhankelijk daarvan kunnen geplande activiteiten nog een andere vorm aannemen.

-Een redactie maken in de klas.

-Onderzoek naar verschillende sporten.

- Belangrijkste basiselementen in de sport.
- Via brainstorm kijken we samen welke sporten we willen leren kennen en onderzoeken.
- Verslag geven. Hoe gaan we dat vormgeven?
- Informatieve boekenhoek maken.
- Woordenschat aanleren via woordmuur.

Ouders uitnodigen die sportief zijn en hun sport willen voorstellen.

Bewegen is prioriteit.

- Wiskundige opdracht via brief. (Zoek de juiste hoek waarin een foto werd genomen.)
- Wiskundige opdracht via brief (Bouw een stadion waarin een voetbalveld aanwezig is, voorzie het juiste aantal spelers op het veld en zorg dat er ruimte voorzien is voor de supporters.)

Hierna volgen twee lesfiches die de aanzet geven voor een 'Mantle' het is aan de leerkracht om deze verder uit te werken.

Het is de bedoeling bij het lessenpakket en de stappenplannen de leerkracht aan te zetten om met de methodiek aan de slag te gaan. Het uiteindelijke doel is dat de leerkracht rond elk project of thema zelf een 'Mantle ' kan maken.

13.1.10 Didactische lesfiche: Ridders, aanzet voor het zelf maken van een 'Mantle of the Expert'

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LEERGEBIED:
Nederlands: luisteren, spreken/ Muzisch experimenteren: drama/beeld
W.O.: Mens en maatschappij, techniek/ Wiskunde: ruimte , Bewegingsopvoeding: lateralisatie

WERKVORM: Mantle of the Expert	ORGANISATIE: De kinderen zitten in de kring.
LESONDERWERP: RIDDERS	DUUR LES: Onbepaald, loopt door tijdens project.

DOELSTELLINGEN:

Cognitieve ontwikkeling:

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LESOPBOUW:

INLEIDING: De leerkracht neemt de kinderen mee in een fictieve wereld.

Klant: Boer Boris (de leerkracht speelt een teacher-in-role)

Probleem: Boer Boris wil ridder worden en de koning helpen de draak te verslaan die het land teistert, maar alleen mensen van adel kunnen ridder worden..

Commissie: De experts worden gerekruteerd door Boer Boris, ze moeten onderzoeken of er een manier is om ridder te worden en wat je allemaal moet kunnen als ridder..

Experten: De kinderen: ridderexperten

MIDDEN:

De kinderen maken kennis met Boer Boris, ze zien een glimp van hem in de fictieve wereld, De leerkracht zet overtuigend de rol neer van de klant.

Om met Boer Boris te kunnen communiceren moeten de kinderen in het verhaal stappen. Hoe ze in het verhaal stappen beslissen ze zelf.

Boer Boris is verdrietig en deelt zijn probleem met de kinderen en vraagt of ze bereid zijn hem te helpen.

Hij recruteert de experts/ridders om alles te weten te komen over hoe je ridder wordt. De kinderen moeten een oplossing bedenken voor boer Boris zijn probleem.

SLOT:

De experts helpen Boer Boris en komen tot een oplossing van zijn probleem.

*Ga hier zelf aan de slag met het opstellen van het curriculum.

En bedenk hoe je als leerkracht Boer Boris zal neerzetten.

Schrijf verder het verhaal uit.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LEERGEBIED:

Nederlands: luisteren, spreken/ Muzisch experimenteren: drama/
W.O.: Mens en maatschappij: techniek-natuur, Wiskunde: meten,

WERKVORM:

Mantle of the Expert

ORGANISATIE:

De kinderen zitten in de kring.

LESONDERWERP: Dinosaurussen

DUUR LES: Onbepaald, loopt door tijdens project.

DOELSTELLINGEN:**Cognitieve ontwikkeling:**

- De kleuters zijn creatief en tonen aan dat ze probleemoplossend denken.
- De kleuters zijn in staat om belangrijke beslissingen te nemen.
- De kleuters leren hun fantasie te gebruiken en tonen dit aan door mee in en uit het verhaal te stappen.

Motorische ontwikkeling:

- De kleuters verbeteren hun fijne en grove motoriek aan de hand van opdrachten.
- De kleuters hun lichaamsbewustzijn wordt versterkt door het naspelen van de rol van expert.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- De kleuters werken samen om tot een oplossing te komen van een probleem.
- De kleuters leren zich inleven in een personage en leren het standpunt van een persoon te begrijpen.
- De kleuters leren dat beslissingen nemen gevolgen hebben.
- De kleuters zijn bereid anderen te helpen.

Taalontwikkeling:

- De woordenschat van de kleuters wordt groter door de gesprekken die worden gevoerd.
- De kleuters oefenen op luistervaardigheid tijdens het vernemen van hun opdracht.
- De kleuters hun spreekvaardigheid wordt geoefend binnen de fictieve wereld.

DIDACTISCHE LESFICHE

DOOR PRISCILLA BELLECOSTE

LESOPBOUW:

INLEIDING: De leerkracht neemt de kinderen mee in een fictieve wereld.

Klant: De archeoloog (de leerkracht speelt een teacher-in-role)

Probleem: De archeoloog heeft tijdens een onderzoek in een grot haar hoofd gebotst en ze weet niks meer over haar job als archeoloog en hoe je die uitvoert, ook weet ze niks meer over dinosaurussen. Ze is alles vergeten hun namen, wat eten ze hoe groot waren ze..

Commissie: De experts worden gerekruteerd door de archeoloog en worden zo experts en haar onderzoeksteam.

Experten: De kinderen: Een onderzoeksteam archeologen

MIDDEN:

De kinderen maken kennis met de archeoloog

De leerkracht zet overtuigend de rol neer van de klant.

Om de klant/de archeologe te kunnen helpen moeten de kinderen mee in het verhaal stappen.

Hoe ze in het verhaal stappen beslissen ze zelf

De archeoloog deelt haar probleem met de kinderen en vraagt of ze bereid zijn haar te helpen.

De archeoloog recruteert de experts/het onderzoeksteam archeologen om samen met haar een oplossing te bedenken voor het probleem, en zo haar onderzoek toch nog goed te laten afronden.

SLOT:

De experts helpen de archeoloog en komen tot een oplossing voor haar probleem.

*Ga hier zelf aan de slag met het opstellen van het curriculum, activiteiten die je kan uitvoeren.

En bedenk hoe je als leerkracht de archeoloog zal neerzetten.

Schrijf verder het verhaal uit.

